

Poradnik dla organizacji pozarządowych

SPIS TREŚCI:

1. Jak rozpocząć działalność społeczną ? Stowarzyszenie „rejestrowe”, stowarzyszenie zwykłe czy fundacja ?
 - a) Fundacje i stowarzyszenia. Przyjaciele i majątek. **Str. 3**
 - b) Fundacja. **Str. 3**
 - c) Stowarzyszenie (stowarzyszenie rejestrowe i stowarzyszenie zwykłe). **Str. 4**
 - d) Stowarzyszenie zwykłe. **Str.5**
 - e) Stowarzyszenie rejestrowe. **Str. 6**
 - f) Stowarzyszenie zwykłe czy rejestrowe ? **Str. 7**
 - g) Jakie są różnice między stowarzyszeniem rejestrowym a fundacją ? Która forma jest lepsza ? **Str. 9**
 - h) Czy możemy działać społecznie w innych formach niż stowarzyszenia i fundacje ? **Str. 11**

2. Jak założyć stowarzyszenie rejestrowe ?
 - a) Ikonografia. **Str. 13**
 - b) Podstawowe informacje. **Str. 14**
 - c) Co to jest statut ? Kto go pisze i od kiedy obowiązuje ? Co to jest działalność statutowa ? **Str. 15**
 - d) Czy w statucie wpisujemy adres i siedzibę stowarzyszenia ? **Str. 19**
 - e) Jakie mogą być cele stowarzyszenia ? Dlaczego cele statutowe są takie ważne ? **Str. 20**
 - f) Rodzaje członków stowarzyszenia. **Str. 24**
 - g) Jakie są prawa i obowiązki członka ? **Str. 25**
 - h) Jakie mogą być powody utraty członkostwa, czyli jak można przestać być członkiem stowarzyszenia ? **Str. 26**
 - i) Jakie władze musi mieć stowarzyszenie ? **Str. 27**
 - j) Skąd stowarzyszenie może czerpać środki na działalność ? Jak to zapisać w statucie ? **Str. 29**
 - k) Co oznacza reprezentowanie stowarzyszenia na zewnątrz ? Kto w imieniu stowarzyszenia może podpisywać np. umowy ? **Str. 30**
 - l) Kto i w jaki sposób może zmienić statut stowarzyszenia ? Czy w statucie muszą być mówiące o tym zapisy ? **Str. 30**
 - m) Czy możemy rozwiązać stowarzyszenie ? Jakie zapisy statutowe uprawniają do tego ? **Str. 31**
 - n) Zwołanie zebrania założycielskiego. **Str. 31**

- o) Na jakich formularzach rejestruje się nowe stowarzyszenie w KRS ?
Jak się je wypełnia ? **Str. 33**
 - p) Jakie dokumenty załączamy do wniosku rejestracyjnego nowego stowarzyszenia ? **Str. 34**
 - q) Czy wszystkie stowarzyszenia muszą być zarejestrowane w KRS ? **Str. 37**
- 3. Jak założyć stowarzyszenie zwykłe ?**
- a) Ikonografia. **Str. 38**
 - b) Podstawowe informacje. **Str. 39**
 - c) Co powinien zawierać regulamin ? **Str. 39**
 - d) Jakie dokumenty należy złożyć do urzędu ? **Str. 41**
 - e) Opłaty za wpis do ewidencji. **Str. 42**
 - f) Jak przebiega rejestracja stowarzyszenia zwykłego ? **str. 42**
 - g) Działalność – co może, a czego nie może zrobić stowarzyszenie zwykłe ? **Str. 43**
 - h) REGON, NIP. **Str. 43**
 - i) Konto bankowe. **Str. 44**
 - j) Księgowość i obowiązki sprawozdawcze. **Str. 44**
 - k) Kto może skontrolować działalność stowarzyszenia zwykłego ? **Str. 45**

Poradnik został stworzony w oparciu o materiały pochodzące ze strony internetowej www.poradnik.ngo.pl Portal Organizacji Pozarządowych.

1. Jak rozpocząć działalność społeczną ? Stowarzyszenie „rejestrowe”, stowarzyszenie zwykłe czy fundacja ?

a) Fundacje i stowarzyszenia. Przyjaciele lub majątek

Najpopularniejsze formy organizacji pozarządowych to stowarzyszenia i fundacje. Przy czym ustawa - Prawo o stowarzyszeniach rozróżnia dwa rodzaje stowarzyszeń, które dla ułatwienia będziemy nazywać jako stowarzyszenia „rejestrowe” i stowarzyszenia zwykłe.

Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia. Do jego założenia jest potrzebna grupa ludzi (min. 7 osób do utworzenia stowarzyszenia rejestrowego; min. 3 osoby przy stowarzyszeniu zwykłym). Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek.

Fundację zakłada fundator (lub fundatorzy), niezbędnym elementem do jej założenia jest majątek, a kto ma najwyższą władzę w fundacji – o tym stanowi jej statut.

Jeśli masz przyjaciół – załóż stowarzyszenie. Jeśli masz pieniądze – załóż fundację. To hasło, które dobrze oddaje różnicę pomiędzy tymi formami.

Którą formę wybrać jeśli chcesz prowadzić organizację pozarządową, jakie są podstawowe różnice pomiędzy stowarzyszeniem, stowarzyszeniem zwykłym a fundacją – wyjaśniamy poniżej.

b) Fundacja

Fundację ustanawia fundator (lub fundatorzy), wyposażając ją w majątek niezbędny do działania. Zgodnie z przepisami fundacja jest powoływana do realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych.

Pierwszym formalnym krokiem jest złożenie przez fundatora oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji. Takie oświadczenie musi być złożone w akcie notarialnym (przed notariuszem) lub w testamencie. Jednak fundacja uzyskuje osobowość prawną i możliwość działania dopiero po zarejestrowaniu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

Istotą fundacji jest istnienie majątku przeznaczonego przez fundatora na publicznie użyteczny cel. Opiekę nad majątkiem oraz odpowiedzialność za realizację celów przejmuje zarząd - po zarejestrowaniu fundacji w KRS.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym działanie fundacji jest Ustawa o fundacjach. Ustawa ta zawiera stosunkowo niewiele zapisów i daje bardzo dużą swobodę w zakresie konstruowania statutu, czyli dokumentu w oparciu o który fundacja działa. To w statucie są opisane najważniejsze informacje o fundacji – m.in. o tym jakie fundacja ma organy władzy, ile osób musi być w tych organach, jak wygląda kwestia sprawowania władzy i podejmowania decyzji, kto dokonuje wyboru osób zasiadających we władzach fundacji. Co do zasady statut jest

ustanawiany przez fundatora, co daje fundatorowi bardzo duży wpływ na to jak fundacja będzie funkcjonować.

Fundacja jest organizacją pozarządową, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - co oznacza m.in, że może uzyskać status organizacji pożytku publicznego (OPP) i otrzymywać dotacje. Ma charakter niedochodowy - jej majątek jest przeznaczany wyłącznie do realizacji celów, dla których fundacja została ustanowiona, a nie podlega podziałowi między członków władz czy fundatora.

Ustawa o fundacjach wskazuje, że fundacja musi mieć zarząd. Nie ma obowiązku posiadania innych organów władz, ale może je mieć. O tym ile osób będzie w zarządzie i kto je wybiera decydują zapisy statutu. Fundacja nie ma członków. Co do zasady najwyższą władzę w fundacji ma zarząd, ale statut danej fundacji może też przewidzieć inne organy, które mają wpływ na działanie zarządu.

c) Stowarzyszenie (stowarzyszenie „rejestrowe” i stowarzyszenie zwykłe)

Prawo o stowarzyszeniach przewiduje dwie formy stowarzyszeń: stowarzyszenie i stowarzyszenie zwykłe. Są pomiędzy tymi formami podobieństwa, ale są też różnice. Podstawowa różnica jest taka, że stowarzyszenie jest rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (dlatego umownie, dla ułatwienia, **nazywamy je stowarzyszeniem rejestrowym**), a stowarzyszenia zwykłe są wpisywane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę.

Wszystkie stowarzyszenia (rejestrowe i zwykłe) są tworzone przez grupę osób (np. przyjaciół, bliższych i dalszych znajomych, członków rodziny), które mają wspólne zainteresowania (np. interesują się międzywojennym przemysłem polskim) lub wspólny cel (np. chcą uchronić przed zniszczeniem przedwojenną fabrykę). Razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel (np. wpisać zabudowania fabryki do rejestru zabytków, odnowić ją itd.).

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- samorządność – to niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- trwałość – oznacza, że stowarzyszenie istnieje niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu - 3 w zwykłym),
- niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków), w przeciwieństwie do spółek.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym działanie stowarzyszenia jest ustawa - Prawo o stowarzyszeniach. Stowarzyszenie umożliwia realizację prawa do zrzeszania się i gwarantuje równe „bez względu na przekonania, prawo czynnego

uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań” (preambuła ustawy - Prawo o stowarzyszeniach).

Stowarzyszenie, podobnie jak fundacja, jest organizacją pozarządową zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jako organizacja pozarządowa podlega regulacjom ustawy o działalności pożytku, co w praktyce oznacza, np. możliwość ubiegania się o status OPP czy korzystania z dotacji od administracji publicznej.

Motorem działania stowarzyszenia są ludzie (członkowie). Często jest to grupa przyjaciół, którzy postanowili „coś” razem zrobić (np. zorganizować konkurs recytatorski) bądź też osoby, którym „coś” przeszkadza i chcą to zmienić (np. wesprzeć osoby niepełnosprawne czy pomóc bezdomnym zwierzętom z okolic).

Żeby założyć stowarzyszenie „rejestrów” trzeba zebrać co najmniej 7 osób - do założenia stowarzyszenia zwykłego wystarczą 3 osoby. Czasem są to osoby, które na początku prowadziły działalność społeczną jako grupa nieformalna. Np. może to być kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały otwarty pokaz filmów animowanych. Okazuje się on sukcesem i powstaje pomysł, aby rozwinąć tę działalność, zwłaszcza, że na pokazie zjawili się inni entuzjaści tej dziedziny. Od takiego pomysłu już tylko krok do sformalizowania tej działalności; łatwiej jest prowadzić pewne działania, np. zbierać pieniądze na zorganizowanie kolejnego przeglądu filmów, jako stowarzyszenie zarejestrowane w KRS. Może też okazać się, że w tym momencie wystarczy nam tylko zgłoszenie swojej działalności do starosty - powstanie stowarzyszenie zwykłe.

Poniżej trochę bardziej szczegółowo zostaną omówione poszczególne formy stowarzyszeń: stowarzyszeń (tzw. „rejestrów”) i stowarzyszeń zwykłych.

d) Stowarzyszenie zwykłe

Trzy osoby wystarczą, by założyć stowarzyszenie zwykłe. Stowarzyszenia zwykłe działają w oparciu o regulamin (jest on odpowiednikiem statutu w stowarzyszeniach i fundacjach).

Nie potrzeba rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), a wyłącznie w urzędzie (w starostwie).

Stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej jest tzw. "ułamną osobą prawną". Może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane (ale zgodnie z orzecznictwem sądu, jeśli stowarzyszenie zwykłe chce wnieść sprawę do sądu, to wszyscy członkowie muszą w tej sprawie udzielić stosownego pełnomocnictwa, gdyż taka czynność jest uznawana jako "przekroczenie zwykłego zarządu"). Źródła finansowania to m.in. składki członkowskie czy dotacje, ale nie może prowadzić działalności ekonomicznej (odpłatnej albo gospodarczej).

Ma też sporo obowiązków.

Stowarzyszenia zwykłe często mylone są ze stowarzyszeniami zarejestrowanymi w KRS. Tymczasem to zupełnie różne formy organizacji. Stowarzyszenia zwykłe z powodu prostszej struktury organizacyjnej nie mają osobowości prawnej. Od 20

maja 2016 r. mają więcej możliwości działania m.in. szersze niż do tej pory źródła finansowania działań.

Działanie stowarzyszeń zwykłych reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. Założenie stowarzyszenia zwykłego jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS. By je powołać wystarczy **już trzy osoby** – pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego; co więcej – nie mogą być również członkami takiej organizacji, ponieważ **w stowarzyszeniu zwykłym mogą zrzeszać się jedynie osoby fizyczne**.

Osoby zakładające stowarzyszenie zwykle decydują o jego nazwie i celu działalności, określają siedzibę stowarzyszenia i teren jego działania. Wybierają także swojego przedstawiciela lub zarząd, który będzie uprawniony do reprezentowania członków stowarzyszenia zwykłego wobec urzędu i innych podmiotów. Przedstawiciel (lub zarząd) podlega jednak pewnym ograniczeniom w reprezentowaniu stowarzyszenia zwykłego – w sprawach przekraczających zwykły zarząd, na dokonanie danej czynności zgodę i pełnomocnictwo powinni wyrazić wszyscy członkowie.

Wszystkie zasady obowiązujące w stowarzyszeniu zwykłym członkowie określają w regulaminie działalności, który stanowi najważniejszy dokument stowarzyszenia zwykłego.

e) Stowarzyszenie „rejestrowe”

Stowarzyszenie zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) to jedna z najczęstszych form prowadzenia działalności społecznej w Polsce. Stowarzyszenie ma osobowość prawną, jest reprezentowane przez zarząd.

O tym, jaką formę stowarzyszenia wybrać – decydują założyciele stowarzyszenia, biorąc pod uwagę przede wszystkim to, czym i jak chcą się zajmować. Być może w naszym przypadku warto pomyśleć właśnie o zarejestrowaniu stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Stowarzyszenie zarejestrowane w KRS powołuje **co najmniej 7 osób**, które uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają zarząd.

Tyle mówi ustawa – w praktyce założenie stowarzyszenia, krok po kroku można podzielić na:

1. Spotkanie co najmniej 7 osób (to przyszli członkowie stowarzyszenia) wokół wspólnego pomysłu.
2. Projekt statutu – zazwyczaj pisze go tzw. grupa robocza najbardziej zaangażowanych osób.
3. Zebranie założycielskie, na którym zostaje powołane stowarzyszenie i przyjęty jego statut, następuje też wybór władz.
4. Przygotowanie dokumentów potrzebnych do rejestracji w KRS.

5. Złożenie dokumentów do KRS.

f) Stowarzyszenie zwykłe czy rejestrowe?

Stowarzyszenie zwykłe

Stowarzyszenie zwykłe to uproszczona forma stowarzyszenia. Dzięki prostym zasadom tworzenia i rejestracji wydaje się kuszącą alternatywą dla tych, którzy obawiają się skomplikowanych wymogów dotyczących rejestracji stowarzyszenia w KRS. Jest to też odpowiednia forma, jeśli grupa chcąc założyć stowarzyszenie liczy mniej niż 7 osób.

Aby powstało stowarzyszenie zwykłe potrzeba minimum 3 osób, które uchwalają regulamin działania i wybiorą spośród siebie przedstawiciela lub zarząd. Następnie składają wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych do właściwego wydziału w starostwie powiatowym (może to być wydział spraw obywatelskich albo wydział spraw społecznych, w zależności od organizacji pracy urzędu). Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia oraz złożonych dokumentów, wpisuje stowarzyszenie zwykłe do ewidencji. Ma na to 7 dni od dnia wpłynięcia dokumentów (art. 40a ust. 2 Prawa o stowarzyszeniach).

Stowarzyszenia zwykłe nie mają osobowości prawnej, ale mogą zaciągać zobowiązania, nabywać prawa, pozywać i być pozywane (art. 40 ust. 1a). Zgodnie z orzecznictwem sądowym, do wniesienia sprawy do sądu w imieniu stowarzyszenia zwykłego, potrzebne jest pełnomocnictwo od wszystkich członków stowarzyszenia (nie ma takiego wymogu wobec stowarzyszenia "rejestrowego", tj. posiadającego osobowość prawną).

Stowarzyszenia zwykłe mogą też korzystać z różnych źródeł finansowania (art. 42 ust. 2 i 3). Są to: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz dotacje. Mogą również starać się o status organizacji pożytku publicznego.

Stowarzyszenia zwykłe nie może:

- prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego,
- prowadzić działalności gospodarczej,
- zrzekać osób prawnych,
- tworzyć oddziałów,
- łączyć się w związki stowarzyszeń.

Stowarzyszenie zwykłe podlega ponadto określonym obowiązkom. Musi mieć numery NIP i REGON oraz musi prowadzić księgowość: pełną lub uproszczoną ewidencje przychodów i kosztów. Stowarzyszenie zwykłe musi składać do urzędu skarbowego deklarację dotyczącą podatku dochodowego od osób prawnych (CIT-8). Ponadto stowarzyszenia zwykłe prowadzące pełną księgowość muszą też sporządzać i składać sprawozdanie finansowe.

Decydując się na założenie stowarzyszenia zwykłego należy wziąć pod uwagę, że za zobowiązania (długi) stowarzyszenia zwykłego solidarnie odpowiadają wszyscy członkowie ze swojego majątku osobistego (odpowiedzialność ta powstaje jeśli organizacja nie ma majątku, z którego można spłacić dług, art. 40 ust. 1b). Nie ma takiej zasady w stowarzyszeniu rejestrowym, gdzie co do zasady długi organizacji są spłacane z majątku organizacji, a nie jej członków.

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS musi mieć co najmniej 7 założycieli. Osoby planujące założenie stowarzyszenia przygotowują statut, a następnie organizują i przeprowadzają zebranie założycielskie. Podczas takiego zebrania podejmują decyzję o założeniu stowarzyszenia, przyjmują statut i wybierają władze. Stowarzyszenie musi posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej (zazwyczaj nazywany komisją rewizyjną).

Po zebraniu trzeba przygotować cały wniosek rejestracyjny, który zarząd składa w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Wniosek o rejestrację w KRS, jeśli nie budzi wątpliwości powinien być rozpatrzony w ciągu 7 dni, ale praktyka pokazuje, że najczęściej trwa to znacznie dłużej.

Wraz z rejestracją w KRS stowarzyszenie uzyskuje nr NIP i REGON. Po zarejestrowaniu należy jeszcze złożyć w urzędzie skarbowym tzw. zgłoszenie identyfikacyjne na formularzu NIP-8. Zdecydowana większość stowarzyszeń będzie też potrzebowała rachunku bankowego, który prędzej czy później też zazwyczaj należy założyć (dane dotyczące rachunku bankowego również podaje się w formularzy NIP-8).

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS ma dużo więcej różnych możliwości niż stowarzyszenie zwykłe. Może prowadzić bardzo szeroką działalność statutową (czyli działalność społeczną sformułowaną w statucie jako cel działania organizacji), która może być prowadzona w formie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego. Dodatkowo może uruchomić działalność gospodarczą, która służy pozyskiwaniu funduszy na cele statutowe.

Stowarzyszenie rejestrowe może prowadzić działalność akcyjną, opierając się na pracy społecznej członków i wolontariuszy, ale może też być stale działającą organizacją, mającą biuro i zespół pracowników.

Poważnym atutem stowarzyszenia rejestrowego jest szeroki wachlarz możliwości pozyskiwania funduszy na działalność. Oprócz już wspomnianej działalności zarobkowej (odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej), może ono przyjmować darowizny, ubiegać się o dotacje od administracji publicznej, organizować zbiórki publiczne, przyjmować spadki czy 1%.

Oczywiście stowarzyszenie rejestrowe podlega wielu różnym obowiązkom, w tym sprawozdawczym, tak jak każdy inny podmiot prawny.

Stowarzyszenie rejestrowe posiada osobowość prawną, co m.in. oznacza ograniczenie odpowiedzialności członków za zobowiązania stowarzyszenia.

g) Jakie są różnice między stowarzyszeniem rejestrowym i fundacją? Która forma jest lepsza?

Nie da się powiedzieć, co jest lepsze, ale można wskazać różnice i podobieństwa pomiędzy stowarzyszeniem rejestrowym i fundacją, które mogą ułatwić podjęcie decyzji co założyć.

Poniżej porównujemy stowarzyszenia i fundacje – pokazujemy zarówno różnice, jak i podobieństwa pomiędzy nimi. Stowarzyszenia i fundacje to najbardziej typowe i najliczniejsze formy prawne, w jakich zakładane są i działają organizacje pozarządowe. Modelowo te dwie formy prawne różnią się w sposób zasadniczy, choć w praktyce ich działalność może być zbliżona.

Założyciele i członkowie

Stowarzyszenie zarejestrowane:

- min. 7 założycieli (osoby fizyczne),
- obywatele polscy (cudzoziemcy na wyjątkowych zasadach),
- osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych,
- osoba prawna – jedynie jako członek wspierający, nie ma prawa głosu na posiedzeniach organów stowarzyszenia.

Fundacja:

- fundator/założyciel – jeden lub wielu (osoby prawne lub fizyczne),
- nie ma znaczenia obywatelstwo oraz miejsce zamieszkania,
- nie występuje pojęcie „członkostwa”.

Władze

Stowarzyszenie rejestrowe:

- walne zebranie członków
- komisja rewizyjna
- zarząd

Fundacja:

- zarząd

- organ kontroli wewnętrznej (rada fundacji, rada nadzorcza, komisja rewizyjna) – nieobowiązkowo

Majątek i źródła finansowania

Stowarzyszenie rejestrowe:

Na etapie tworzenia nie jest potrzebny majątek (to ludzie stanowią „kapitał”).

Źródła finansowania:

- administracja centralna i samorządowa (np. dotacje),
- organizacje grantodawcze,
- osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne),
- własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza),
- składki członkowskie.

Fundacja:

Podstawą działania fundacji jest majątek, w który fundację wyposaża fundator – tzw. fundusz założycielski ustanowiony przez fundatora, mogą to być zarówno pieniądze jak i ruchomości oraz nieruchomości.

Odrębny fundusz w wysokości min. 1000 zł przeznacza się na działalność gospodarczą.

Źródła finansowania:

- administracja centralna i samorządowa (np. dotacje),
- organizacje grantodawcze,
- osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne),
- własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza).

Księgowość

Co do zasady stowarzyszenia i fundacje mają obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych. Obie formy obowiązują rachunkowe wyodrębnienie działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej. W niektórych sytuacjach zarówno stowarzyszenia jak i fundacje mogą wybrać prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów.

Podatki, ulgi i zwolnienia

Zarówno stowarzyszenia, jak i fundacje mają obowiązek płacenia podatku dochodowego od osób prawnych. Mają też możliwość korzystania ze zwolnienia w przypadku realizacji celów, wymienionych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.

Sprawozdawczość, kontrola

Stowarzyszenie:

- organem kontroli zewnętrznej i nadzoru jest starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba stowarzyszenia,
- brak corocznych obowiązków sprawozdawczych z prowadzonej działalności statutowej (sprawozdanie merytoryczne),
- coroczny obowiązek składania CIT-8 do urzędu skarbowego,
- coroczny obowiązek składania sprawozdania finansowego – dla stowarzyszeń, które nie prowadzą uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów (tylko tzw. pełną księgowość).

Fundacja:

- organem kontroli zewnętrznej i nadzoru są: minister właściwy dla danej fundacji (wskazany w statucie przez fundatora - zwykle skojarzony z planowanymi obszarami działań fundacji) i starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba fundacji,
- coroczny obowiązek sprawozdawczy z prowadzonej działalności wobec ministra wskazanego przez fundatora jako organ nadzoru (sprawozdanie merytoryczne),
- coroczny obowiązek składania CIT-8 do urzędu skarbowego,
- coroczny obowiązek składania sprawozdania finansowego – dla fundacji, które nie prowadzą uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów.

h) Czy możemy działać społecznie w innych formach niż stowarzyszenia i fundacje?

Stowarzyszenia i fundacje to najczęściej wybierane formy działalności społecznej. Są też jednak inne możliwości – inne formy organizacji. Można też prowadzić działalność niesformalizowaną.

Przykładowe inne formy działania:

- **grupy nieformalne** – często prowadzenie działalności społecznej rozpoczyna się od utworzenia grupy nieformalnej, której działalność nie jest nigdzie rejestrowana. Np. może to być kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały, otwarty pokaz filmów animowanych.
- **kluby sportowe** – większość klubów sportowych działa w formie stowarzyszeń. Jeśli nie prowadzą działalności gospodarczej, to zazwyczaj są rejestrowane w ewidencji klubów sportowych w starostwie. Kluby sportowe bez działalności gospodarczej działające w formie stowarzyszeń działają na zasadzie stowarzyszeń "rejestrowych" -

odmienne jest tylko miejsce rejestracji (nie KRS tylko ewidencja klubów sportowych u starosty).

- **komitety społeczne** - nie ma szczegółowych przepisów, które dotyczyłyby zakładania komitetów społecznych. Niektóre organizacje powstając przyjmują taką nazwę, ale działają jako stowarzyszenia zarejestrowane w KRS (np. Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami im. Jerzego Waldorffa). Istnieją też komitety organizowane do przeprowadzenia zbiórki publicznej na określony cel, ich zakładanie reguluje ustawa o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych.
- **rady rodziców** – czyli przedstawiciele wszystkich rodziców uczniów danej szkoły wybrani w demokratycznych wyborach. Reprezentują oni ogół rodziców w szkole, np. w kontaktach z radą pedagogiczną, oraz poza szkołą, np. we współpracy z radami rodziców innych szkół. Rada rodziców sama uchwała regulamin swojej działalności, który nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki. Aby wspierać działalność statutową szkoły rada rodziców może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. Zasady wydatkowania tych funduszy powinien określać regulamin rady rodziców.
- **ochotnicze straże pożarne** - również działają w formie stowarzyszeń oraz w oparciu o ustawę o ochronie przeciwpożarowej.
- **koła gospodyń wiejskich** - koła gospodyń wiejskich mogą mieć różne formy, w tym formę stowarzyszeń. Jest też jednak specjalnie dla nich dedykowany akt prawny – ustawa o kołach gospodyń wiejskich. KGW działające w oparciu o tę ustawę mają uprawnienia i obowiązki wynikające z tejże ustawy oraz są wpisywane do rejestru prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
- **związki zawodowe** – to organizacje, które powstają po to by reprezentować oraz bronić praw i interesów pracowniczych i socjalnych osób zatrudnionych. Związki zawodowe działają na podstawie ustawy o związkach zawodowych.

Organizacje kościelne

W Polsce istnieją też osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustaw o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów oraz związków wyznaniowych oraz ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Kościoły i związki wyznaniowe mogą tworzyć kościelne osoby prawne np. parafie oraz inne jednostki organizacyjne i organizacje kościelne. Organizacje kościelne zrzeszają osoby należące do kościoła. Organizacje te są albo erygowane (powoływane) przez właściwą władzę kościelną albo zakładane przez wiernych za zezwoleniem odpowiedniej władzy kościelnej. Ich celem jest przede wszystkim działalność na rzecz formacji religijnej i kultu religijnego.

Organizacje katolickie lub odpowiednio inne organizacje wyznaniowe powstają za aprobatą władzy kościelnej i mogą mieć na celu działalność społeczno-kulturalną, oświatowo-wychowawczą i charytatywno-opiekuńczą. Do tych organizacji stosuje się odpowiednio przepisy Prawa o stowarzyszeniach. Organizacją kościelną jest np..

2. Jak założyć stowarzyszenie rejestrowe ?

a) ikonografika

Jak założyć stowarzyszenie zarejestrowane w KRS

Na początku: impuls, pomysł, potrzeba.

Wokół nich zbiera się grupa osób.

min. 7 osób

Grupa osób ma pomysł na działalność społeczną.

Krok 1: numer KRS

statut

Założyciele (min. 7 osób) tworzą statut.

walne zebranie założycielskie

- podjęcie uchwały o założeniu stowarzyszenia
- uchwalenie statutu
- wybranie zarządu i komisji rewizyjnej

wniosek o rejestrację w KRS

załączniki (w 2 egz.)

- statut stowarzyszenia
- lista członków założycieli
- protokół z zebrania założycielskiego
- uchwały z zebrania założycielskiego (o powołaniu stowarzyszenia; o przyjęciu statutu; o wyborze zarządu i wyborze komisji rewizyjnej)
- oświadczenia członków zarządu o adresach do doręczeń (1 egz.)

Kluby sportowe prowadzące działalność gospodarczą rejestrują się w KRS.

Kluby sportowe, uczniowskie kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej rejestrują się w ewidencji starosty.

Stowarzyszenie z działalnością gospodarczą – dodatkowo formularz KRS-WM.

koszt rejestracji w KRS

0 zł
stowarzyszenie bez działalności gospodarczej

600 zł
stowarzyszenie rejestrujące działalność gospodarczą

rozpatrzenie wniosku o rejestrację

średnio 1–1,5 miesiąca (czasem krócej)

Krok 2: konto bankowe, dane uzupełniające

konto bankowe w wybranym banku

dane uzupełniające
w urzędzie skarbowym zgłoś na formularzu NIP-8

Dane uzupełniające to nowe dane, nieznanne jeszcze przy rejestracji w KRS, np. numer konta bankowego.

DO DZIAŁA!
Formalnie możesz zacząć działać – masz statut, numer KRS, REGON, NIP, konto bankowe. Teraz potrzeba energii i pomysłów.

UWAGA:
Razem z numerem KRS, dostajesz numery: REGON, NIP. Nie musisz już po nie iść do innych urzędów.

więcej: poradnik.ngo.pl

źródło: ngo.pl

Projekt „Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych” współfinansuje m.st. Warszawa.

b) podstawowe informacje

Stowarzyszenie jest zakładane na zebraniu założycielskim przez co najmniej 7 osób, które stają się członkami założycielami stowarzyszenia. Sprawdź, kto może założyć stowarzyszenie

Grupa ludzi, czyli założyciele stowarzyszenia

Stowarzyszenia tworzą osoby fizyczne - obywatele polscy, mający pełną zdolność do czynności prawnych (osoby, które ukończyły 18 lat i nie są ubezwłasnowolnione) i nie pozbawieni praw publicznych (art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach).

Osoby, które nie spełniają powyższych warunków (np. osoby niepełnoletnie lub cudzoziemcy) mogą tworzyć lub przynależeć do stowarzyszeń na specjalnych zasadach:

- Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych.
- Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

(art. 3 ust. 2 i 3)

- Cudzoziemiec, niemający zameldowania na terytorium Polski, może wstąpić do stowarzyszenia, którego statut przewiduje taką możliwość. Cudzoziemcy, mający zameldowanie w naszym kraju, mogą tworzyć stowarzyszenia zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich (art. 4 ust. 1 i 2).

Osoba prawna może być tylko członkiem wspierającym stowarzyszenia (art. 10 ust. 3). Ustawa nie określa jednak szczegółowo, na czym polega „bycie członkiem wspierającym stowarzyszenia” – powinien to regulować statut. Osoba prawna nie może być założycielem stowarzyszenia.

Członkowie stowarzyszenia - rodzaje członkostwa w stowarzyszeniu

W stowarzyszeniu najważniejsi są ludzie – czyli członkowie, którzy je tworzą. Rodzaje członkostwa, sposób nabywania statusu członka lub jego utraty, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków powinny być opisane w statucie (art. 10 ust. 1 pkt 4).

Najczęściej w stowarzyszeniach są dwa typy członków: zwyczajni i wspierający.

- **zwyczajni** – to osoby fizyczne, które mają tzw. pełne prawa wyborcze, czyli mogą być wybierani do władz stowarzyszenia (biernie prawo wyborcze) oraz mogą wybierać władze stowarzyszenia (czynne prawo wyborcze). Mają prawo zabierać głos we

wszystkich sprawach dotyczących stowarzyszenia i uczestniczyć w walnych zebraniach członków stowarzyszenia.

- **wspierający** – członkowie, którzy wspierają stowarzyszenie. Mogą to być zarówno osoby fizyczne jak i prawne (firmy, inne organizacje, itp.). Mogą brać udział w obradach walnego zebrania członków, ale tylko z głosem doradczym. W praktyce członkowie wspierający mogą stanowić, np. wsparcie merytoryczne dla stowarzyszenia. Często członkami wspierającymi zostają firmy czy osoby, które systematycznie przekazują pieniądze albo dary rzeczowe na rzecz stowarzyszenia.

Niekiedy w stowarzyszeniu mamy dodatkowo tzw. członków honorowych. Jest to tytuł nadawany szczególnie zasłużonym dla organizacji osobom. W statucie powinna być informacja o tym, kto może zostać takim członkiem i jakie są zasady nadawania tego tytułu. A także jakie są prawa i obowiązki tego członka.

c)Co to jest statut ? Kto go pisze i od kiedy obowiązuje ? Co to jest działalność statutowa?

Statut to najważniejszy wewnętrzny dokument – „konstytucja” stowarzyszenia – to pisemnie potwierdzony zbiór informacji o stowarzyszeniu, który określa jego ustrój, organizację i sposób działania.

Rola statutu w stowarzyszeniu

Statut wraz z ustawą - Prawo o stowarzyszeniach stanowi bazę do działania stowarzyszenia. Wszelkie aktywności podejmowane przez stowarzyszenie muszą być zgodne ze statutem (muszą z niego wynikać) i nie mogą mu zaprzeczać. Statut powinien być napisany prosto, logicznie, bez nadmiernych szczegółów, ale też bez braków utrudniających działanie.

W statucie szuka się odpowiedzi m.in. na takie pytania jak:

- Dla kogo działa stowarzyszenie?
- Jakie są jego cele?
- Jakie działania może prowadzić?
- Jakie kompetencje mają władze?
- Skąd może pochodzić majątek?

Statut to źródło informacji dla członków i władz stowarzyszenia, ale także dla osób spoza organizacji np. dla potencjalnych darczyńców, sponsorów. Z tego dokumentu powinni dowiedzieć się np. czym zajmuje się stowarzyszenie, w jaki sposób działa, kto podejmuje decyzje i kto może podpisać umowę lub inne zobowiązanie, czy prowadzi działalność gospodarczą i jakiego rodzaju. Z tego też powodu powinien być to dokument jasny, przejrzysty i łatwo dostępny. Choć nie jest to obowiązkowe, dobrą praktyką jest upublicznienie aktualnego statutu na stronie internetowej organizacji.

Kto pisze statut, gdzie się go rejestruje i od kiedy obowiązuje

Pierwszy statut jest najtrudniejszy do napisania. Osoby planujące założyć stowarzyszenie mają swój pomysł i wizję i zwykle od razu chcą działać. Ale zanim będzie można wizję wcielać w życie, trzeba jeszcze dopełnić wielu formalności. Czekają nas więc przygotowanie statutu, następnie uchwalenie go podczas zebrania założycielskiego stowarzyszenia, zalegalizowanie poprzez złożenie wniosku o wpis do sądu rejestrowego (Krajowego Rejestru Sądowego właściwego dla siedziby stowarzyszenia) - wreszcie uzyskanie tego wpisu.

Statut powstaje najczęściej poprzez kompilowanie różnych części innych statutow (statutow innych organizacji). Nie ma w tym nic złego ponieważ większość statutow jest do siebie bardzo podobna. To co je różni to „metryczka” organizacji (nazwa, miejscowość w której jest siedziba) oraz cele i sposoby ich realizacji. Cała reszta informacji to pewna powtarzalna ilość rozwiązań, które można przyjąć lub zmodyfikować.

Czy jakieś rozwiązania – które podpatrzyliśmy u innego stowarzyszenia, lub sami wymyśliliśmy - przyjmą się w naszej organizacji, czas pokaże.

Szczegółowe wytyczne co musi zawierać statut stowarzyszenia są zawarte w art. 10 ust. 1 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach. W statucie muszą się więc znaleźć następujące, podstawowe informacje o stowarzyszeniu:

1. Nazwa organizacji
2. Siedziba i teren działania
3. Cele i sposoby ich realizacji
4. Informacje o członkach stowarzyszenia (m.in. sposób nabycia, przyczyny utraty członkostwa, prawa i obowiązki członka)
5. Informacje o władzach (m.in. rodzaje, sposób ich wyboru, kompetencje, tryb pracy)
6. Informacja o wynagradzaniu członków zarządu za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją (jeśli stowarzyszenie przewiduje taką możliwość)
7. Sposób podejmowania decyzji, czyli warunki ważności uchwał
8. Źródła majątku, czyli informacje o tym, skąd stowarzyszenie będzie miało pieniądze na działalność (sposób uzyskiwania środków i płacenia składek członkowskich)
9. Sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych
10. Zasady wprowadzania zmian w statucie
11. Sposób rozwiązania się stowarzyszenia

Statut może też zawierać inne niż powyższe regulacje - np. o oddziałach lub działalności gospodarczej. Od 20 maja 2016 roku stowarzyszenie może wynagradzać

członków zarządu za czynności związane z pełnioną funkcją. Organizacja, która chce skorzystać z tej możliwości musi najpierw zapisać ją w statucie.

Warto pamiętać, że statut można zmienić i prawie każda organizacja po 2-3 latach działania widzi taką potrzebę. Każda taka zmiana wymaga zgłoszenia jej do KRS. Zmiany w statucie będą obowiązywać dopiero po zarejestrowaniu ich przez sąd.

Najczęściej statut pisze 1-2 osoby, które są najbardziej aktywne czy też doświadczone spośród założycieli stowarzyszenia. Niekiedy osoby korzystają z pomocy prawnika lub specjalisty, który albo pisze albo konsultuje statut. Jest to dobre rozwiązanie pod warunkiem, że założyciele rozumieją proponowane zapisy i ich konsekwencje dla nich i ich organizacji.

Statut, który został przyjęty przez członków założycieli (czego potwierdzeniem jest uchwała o przyjęciu statutu) staje się częścią wniosku składanego do sądu rejestrowego. Zaczyna obowiązywać dopiero po tym, jak sąd zarejestruje stowarzyszenie, a więc nada mu osobowość prawną.

Działalność statutowa stowarzyszenia

Działalność statutowa stowarzyszenia to działalność mająca na celu wykonywanie założeń określonych w jego statucie. Chodzi przede wszystkim o cele stowarzyszenia i sposoby ich realizacji

Działalność statutowa nie może przynosić zysku stowarzyszeniu. Zysk jest możliwy w ramach innej działalności – gospodarczej - w sytuacji, gdy w stowarzyszeniu jest ona prowadzona i zarejestrowana w Rejestrze Przedsiębiorców. Ale nawet wtedy, ta działalność gospodarcza ma charakter pomocniczy, a zysk z niej jest przeznaczany na działalność statutową.

Działalność statutowa może być realizowana jako nieodpłatna i odpłatna działalność pożytku publicznego. Działalność odpłatna pożytku publicznego to specjalny rodzaj sprzedaży prowadzonej, pod pewnymi warunkami, w zakresie działalności statutowej stowarzyszenia, który nie daje organizacji zysku i jest możliwy bez konieczności rejestrowania działalności gospodarczej. Można powiedzieć, że jest to taka "sprzedaż po kosztach", która odbywa się w ramach działalności statutowej.

Definicję działalności pożytku publicznego oraz podział na działalność nieodpłatną i odpłatną, wprowadziła ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Przykład

Stowarzyszenie wydaje publikację. To może ją rozdać za darmo, jeśli ma środki finansowe, aby pokryć koszty jej stworzenia i wydania (to będzie jego działalność nieodpłatna pożytku publicznego), albo sprzedawać po kosztach bezpośrednich, czyli takich, które pokryją koszty jej wyprodukowania (działalność odpłatna pożytku publicznego). Jeśli koszt bezpośredni wyprodukowania 1 sztuki publikacji wynosi 10 zł (m.in. wynagrodzenie autora, skład, druk, dystrybucja, itp.), to w ramach odpłatnej działalności można ją sprzedać również za 10 zł.

Najważniejsze punkty, które musi zawierać statut stowarzyszenia wynikają z art. 10 ust. 1 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach.

Podstawowe informacje o stowarzyszeniu w statucie

W statucie muszą się znaleźć następujące, najważniejsze informacje o stowarzyszeniu:

1. Nazwa stowarzyszenia, odróżniająca je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji
2. Siedziba i teren działania
3. Cele i sposoby ich realizacji
4. Informacje o członkach stowarzyszenia (m.in. sposób nabycia i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa, prawa i obowiązki członka)
5. Informacje o władzach (m.in. rodzaje, sposób ich wyboru, uzupełniania składu, kompetencje, tryb pracy)
6. Informacja o wynagradzaniu członków zarządu za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją (jeśli stowarzyszenie przewiduje taką możliwość)
7. Sposób podejmowania decyzji, czyli warunki ważności uchwał
8. Źródła majątku, czyli informacje o tym, skąd stowarzyszenie będzie miało pieniądze na działalność (sposób uzyskiwania środków i płacenia składek członkowskich)
9. Sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych
10. Zasady wprowadzania zmian w statucie
11. Sposób rozwiązania się stowarzyszenia

Oprócz w/w informacji statut może zawierać także inne regulacje, np. możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez stowarzyszenie, opis oddziałów terenowych.

Nazwa stowarzyszenia. Czy w nazwie musi być użyte słowo "stowarzyszenie"? Czy możemy używać nazwy skróconej?

W statucie wpisujemy nazwę naszego stowarzyszenia. Nie trzeba co prawda używać słowa „stowarzyszenie”, „towarzystwo”, „bractwo”, ale często określenia te są używane dla podkreślenia charakteru organizacji. Pamiętajmy, że pewne nazwy są zastrzeżone dla innych podmiotów np. bank, spółka, spółdzielnia. Nazwa powinna odróżniać nas od innych stowarzyszeń i organizacji. Warto więc sprawdzać czy nie ma już innych organizacji o takiej samej nazwie.

Niekiedy spotykamy w statutach stowarzyszeń tzw. nazwę skróconą.

Przykład

Nazwa stowarzyszenia to Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Ruchowo „Wesołe krasnale”. Stowarzyszenie może używać nazwy skróconej: Stowarzyszenie „Wesołe krasnale”.

Praktyka sądów rejestrowych jest jednak bardzo niejednolita i często nie jest dopuszczone używane (i zapisanie w statucie) nazwy skróconej stowarzyszenia.

Uwaga

W przypadku stowarzyszenia, które będzie prowadzić działalność gospodarczą, w nazwie powinna zostać wskazana forma prawna organizacji, czyli musi być użyte słowo „stowarzyszenie” (art. 43 Kodeksu cywilnego).

Przykładowy zapis w statucie

Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Ekierka”, zwane dalej Stowarzyszeniem działa na podstawie Ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz postanowień niniejszego statutu.

d) Czy w statucie wpisujemy adres i siedzibę stowarzyszenia?

W statucie wpisuje się tylko nazwę miejscowości, w której będzie mieścić się siedziba organizacji. Ale już we wniosku do sądu rejestrowego będzie potrzebny dokładny adres pod którym znajduje się stowarzyszenie. Pod adresem rejestrowym nie musi być prowadzona działalność organizacji, tam mogą być przechowywane dokumenty organizacji. Nie ma potrzeby, aby w statucie wpisywać pełny, dokładny adres tej siedziby. Jest to mało praktyczne rozwiązanie, ponieważ jeśli zmieni się adres siedziby organizacji, trzeba będzie też zmienić jej statut.

Wiele stowarzyszeń ma na początku problem ze znalezieniem takiego adresu. Często siedziba stowarzyszenia jest w mieszkaniu jednego z członków stowarzyszenia, który zgodził się na bezpłatne użyczenie lokalu. Właściciel zawiera wtedy ze stowarzyszeniem umowę użyczenia lokalu. Umowy może zażądać od stowarzyszenia urząd skarbowy. W przyszłości, jeśli organizacja się rozwinie, pozyska pieniądze, może wynająć czy kupić lokal, w którym będzie prowadzić swoją działalność a także mieć w nim swoją siedzibę.

Przykładowy zapis w statucie

Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Wrocław.

Czy stowarzyszenie może działać na terenie jednego województwa? Jaki zapis statutowy uprawnia do działania poza granicami kraju?

Większość stowarzyszeń wpisuje do statutu, że działa na terenie całej Polski. Jeśli jednak chcemy, możemy ograniczyć swoje działania, np. do jednego województwa albo powiatu czy miasta.

W niektórych statutach łączy się te obie możliwości i jako teren działania określa się cały kraj, jednocześnie dla podkreślenia lokalnego charakteru organizacji i

skoncentrowania działań na określonym terenie, podaje się informacje o konkretnym mieście, powiecie czy województwie.

Warto też zawrzeć zapis o możliwości działania poza granicami kraju.

Przykładowy zapis w statucie

1. Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Wrocławia i województwa dolnośląskiego.
2. Dla realizacji celów statutowych Stowarzyszenie może prowadzić działania poza granicami kraju na terenie innych państw, z poszanowaniem tamtejszego prawa.

e) Jakie mogą być cele stowarzyszenia? Dlaczego cele są takie ważne?

Cele to kluczowe informacje o tym, co chce osiągnąć stowarzyszenie i po co powstało. Działania, które będzie prowadzić, aby te cele osiągnąć, to sposoby realizacji celów statutowych.

Celem stowarzyszenia może być prawie każda działalność zgodna z obowiązującym prawem. Co więcej, cele stowarzyszenia nie muszą być realne, możliwe do osiągnięcia (np. poszukiwanie Atlantydy) czy też z pożytkiem dla tzw. ogółu społeczeństwa. Celem statutowym stowarzyszenia może być także wspieranie własnych członków czy też rozwój konkretnych zainteresowań jego członków.

Możemy również utworzyć stowarzyszenie, którego celem będzie działalność związana z obronnością, bezpieczeństwem państwa lub ochroną porządku publicznego. W takim przypadku członkowie założyciele muszą, zgodnie z wymaganiami art. 45 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, uzgodnić zakres tej działalności z Ministrem Obrony Narodowej bądź z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Sposób sformułowania celów w statucie wpływa m.in. na możliwość otrzymania dotacji, korzystanie ze zwolnień podatkowych, przyjmowanie darowizn, itp.

Szczegółowość opisu celów

Cele powinny być w miarę szeroko określone, a jednocześnie w miarę możliwości konkretne i zrozumiałe. Dzięki temu osoba czytająca je może sobie łatwo wyobrazić, co organizacja chce osiągnąć, w jakich kierunkach działać. Niekiedy zdarza się, że w statucie wpisywane są cele zaczerpnięte wprost z katalogu celów przedstawionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Nie oznacza to jednak, że koniecznie trzeba używać dosłownego sformułowania z ustawy.

Trzeba zachować tzw. złoty środek. Pisać szeroko, aby co roku nie zmieniać statutu, ale jednak konkretnie. Jeśli na początku będziemy skupiać się tylko na jednym lub dwóch celach nic złego się nie stanie, nikt nie będzie mógł tego kwestionować.

Cele zapisane w statucie, a zwolnienie z podatku dochodowego

Stowarzyszenie, jako osoba prawna, podlega obowiązkom podatkowym. Jednym z takich obowiązków jest obowiązek płacenia podatku dochodowego, opisany w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Może jednak korzystać ze zwolnienia podatkowego, wynikającego z ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (zwanej dalej PDOP), jeżeli celem statutowym stowarzyszenia jest działalność:

- naukowa, naukowo-techniczna,
- oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów,
- kulturalna,

oraz działalność w zakresie:

- kultury fizycznej i sportu,
- ochrony środowiska,
- wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę,
- dobroczynności,
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów oraz
- kultu religijnego.

W praktyce oznacza to, że środki pozyskane przez stowarzyszenie będą podlegały zwolnieniu podatkowemu (dochód będzie zwolniony z podatku dochodowego), jeżeli zostaną przeznaczone na cele i działania, które zawierają się w wyżej wymienionych dziedzinach, będących celami statutowymi stowarzyszenia (czyli wynikającymi z zapisów statutu).

Cele zapisane w statucie, a darowizny

Dla stowarzyszeń ważna jest też możliwość otrzymywania wsparcia w formie darowizn, przekazywanych zarówno przez osoby fizyczne jak i firmy. Osoby, które chcą w ten sposób wesprzeć działania, np. kulturalne czy charytatywne, wybranego stowarzyszenia, mogą skorzystać z odliczenia podatkowego. Możliwość taką daje ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Darowizna będzie podlegała odliczeniu podatkowemu, jeżeli zostanie przekazana przelewem bankowym, stowarzyszeniu na rzecz realizacji jego celów statutowych zawierających się w katalogu celów wymienianych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Cele te częściowo pokrywają się z wymienionymi wcześniej w związku ze zwolnieniem od podatku dochodowego. Jest to np.:

- pomoc społeczna,
- działalność charytatywna,
- ochrona i promocja zdrowia,
- nauka, edukacja, oświata i wychowanie,
- kultura sztuka ochrona dóbr kultury i tradycji,
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

Cele zapisane w statucie, a działania. Cele i działania, a dotacje

Cele zapisane w statucie są osiągane dzięki zastosowaniu konkretnych metod, działań, zwanych sposobami realizacji celów. Stowarzyszenie może podejmować tylko takie działania, na które pozwala mu jego statut. W praktyce trzeba regularnie sięgać do statutu i sprawdzać, czy nasze pomysły na kolejne, nowe działania mają tam swoje umocowanie. Jeśli nie – należy je dopisać do statutu i dopiero po zarejestrowaniu zmiany, wcielać w życie.

Działania organizacji często przyjmują formę projektów. Projekty odpowiadają na jakieś potrzeby lub problemy, które widzimy wokół siebie. Stowarzyszenie może poszukiwać pieniędzy na realizację tych projektów u różnych sponsorów np. firm, fundacji korporacyjnych, samorządów. Jedną z form wsparcia stowarzyszenia czy też jego konkretnych działań, będzie udzielenie mu dotacji. I ten kto wspiera (czy to samorząd czy sponsor „prywatny”) będzie sprawdzał czy działania, które planuje organizacja, są zgodne z jej statutem. Jeśli tak nie będzie, to wniosek organizacji może zostać odrzucony z przyczyn formalnych.

Niezarobkowość celu

Cel stowarzyszenia nie może mieć charakteru zarobkowego, czyli celem stowarzyszenia nie może być pozyskiwanie funduszy na działalność lub prowadzenie działalności gospodarczej.

Nie wyklucza to możliwości prowadzenia przez stowarzyszenie działalności gospodarczej. Będzie ona jednak opisana w innej części statutu i będzie wymagać wpisu do Rejestru Przedsiębiorców w KRS-ie.

Przykładowy zapis w statucie

Celem stowarzyszenia jest prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej, zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach

edukacyjno-kulturalnych, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży, a także wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Co to są sposoby realizacji celów statutowych? Jak szczegółowo trzeba je opisać w statucie?

Sposoby realizacji celów to informacja o tym, w jaki sposób, jakimi działaniami, będziemy realizowali nasze cele statutowe. W statucie wymieniamy bardzo konkretne działania, jakie będziemy podejmowali np. prowadzenie zajęć plastycznych, czy prowadzenie szkoleń, ale także propagowanie idei gry w krykieta. Czytając ten ostatni przykładowy zapis statutowy jesteśmy w stanie wyobrazić sobie, jakie dokładnie działania mogą być podjęte, żeby np. propagować grę w krykieta – kampania informacyjna w mediach, pokazy gry w krykieta przy okazji imprez plenerowych, itp.

Przykładowy zapis w statucie

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. organizowanie warsztatów twórczych dla dzieci i młodzieży, szczególnie zajęć plastycznych, muzycznych, teatralnych oraz filmowych,
2. propagowanie i organizowanie wymiany międzykulturowej, w szczególności poprzez organizację wyjazdów, warsztatów, prelekcji,
3. organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń i wykładów,
4. organizowanie imprez kulturalnych,
5. działalność wydawnicza,
6. finansowe, rzeczowe, informacyjne wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Jakie informacje o członkach stowarzyszenia muszą być zawarte w statucie?

Stowarzyszenie to grupa osób zebranych wokół wspólnego celu. Ludzie ci to członkowie stowarzyszenia.

W statucie stowarzyszenia muszą być zapisane informacje o:

- rodzajach członków stowarzyszenia,
- sposobie nabywania członkostwa (jak można zostać członkiem stowarzyszenia),
- obowiązkach i prawach członków,
- przyczynach utraty członkostwa (w jaki sposób można przestać być członkiem stowarzyszenia).

f) Rodzaje członków stowarzyszenia

Dwa najważniejsze typy członków to:

- **zwyczajni** – członkowie, którzy tworzą stowarzyszenie. Muszą to być osoby fizyczne. Mogą być wybierani do władz stowarzyszenia (bierne prawo wyborcze) oraz mogą wybierać władze stowarzyszenia (czynne prawo wyborcze). Mają prawo zabierać głos we wszystkich sprawach dotyczących stowarzyszenia i uczestniczyć w walnych zebraniach członków stowarzyszenia.
- **wspierający** – członkowie, którzy wspierają stowarzyszenie. Mogą to być zarówno osoby fizyczne jak i prawne (firmy, inne organizacje, itp.). Mogą brać udział w obradach walnego zebrania członków, ale tylko z głosem doradczym. W praktyce członkowie wspierający mogą stanowić np. wsparcie merytoryczne dla stowarzyszenia. Często członkami wspierającymi zostają firmy czy osoby, które systematycznie przekazują pieniądze albo dary rzeczowe na rzecz stowarzyszenia.

Niektóre stowarzyszenia nadają zasłużonym dla organizacji osobom **status członka honorowego**. W statucie powinniśmy wtedy umieścić informację o tym, kto może zostać takim członkiem i jakie są zasady nadawania tego tytułu.

Przykładowy zapis w statucie

1. Członkami Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne i prawne. Osoba prawna może być jedynie członkiem wspierającym Stowarzyszenia.
2. Stowarzyszenie posiada członków: a. zwyczajnych, b. wspierających, c. honorowych.

W jaki sposób można zostać członkiem stowarzyszenia (sposób nabywania członkostwa)

W statucie trzeba zawrzeć informacje jak można zostać członkiem stowarzyszenia (czy jest potrzebny wniosek, czy czyjeś poparcie np. w formie rekomendacji) kto przyjmuje/rozpatruje zgłoszenie, czy jest tryb odwoławczy.

Dobłą praktyką może być np. okres stażu w czasie którego obie strony „sprawdzają” się nawzajem.

Praktycznym rozwiązaniem jest też oddanie tego zadania, jakim jest zajmowanie się sprawami członkostwa, zarządowi stowarzyszenia, a nie walnemu zebraniu członków, które zwykle spotyka się raz w roku.

Przykładowy zapis w statucie

1. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być każda osoba fizyczna, która złoży pisemną deklarację zawierającą rekomendację dwóch członków Stowarzyszenia.

2. Przyjęcia nowych członków dokonuje Zarząd uchwałą podjętą nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od daty złożenia deklaracji.
3. Członkiem wspierającym Stowarzyszenia może zostać osoba fizyczna i prawna deklarująca pomoc finansową, rzeczową lub merytoryczną w realizacji celów Stowarzyszenia.
4. Członkiem wspierającym staje się po złożeniu pisemnej deklaracji na podstawie uchwały Zarządu podjętej nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od daty złożenia deklaracji.
5. Członkiem honorowym Stowarzyszenia może być osoba fizyczna, która wniosła wybitny wkład w działalność i rozwój Stowarzyszenia.
6. Członkiem honorowym staje się po przyjęciu uchwały przez Walne Zebranie na wniosek Zarządu albo co najmniej 6 członków Stowarzyszenia.

g) Jakie są prawa i obowiązki członka ?

W tym miejscu piszemy o prawach jakie przysługują członkom stowarzyszenia oraz o ich obowiązkach. Przykładowo członkowie zwyczajni mają czynne i bierne prawo wyborcze, czyli mogą być wybierani do władz stowarzyszenia i mogą sami wybierać władze stowarzyszenia.

Podstawowym obowiązkiem członka stowarzyszenia, wynikającym wprost z art. 2 ust. 3 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, jest praca społeczna na rzecz stowarzyszenia. W statutach często jest to formułowane jako czynny udział w działalności stowarzyszenia. Nie wymienia się wszystkich możliwych form tego zaangażowania, może być to zarówno pomoc przy organizacji zajęć plastycznych, jak i wypełnienie i zawieszenie wniosku do KRS. Jednak obowiązek uczestniczenia w zebraniach walnego zebrania członków, czyli przynajmniej minimalnego zaangażowania w „życie” stowarzyszenia, powinien być wymieniony wprost. Innym takim obowiązkiem jest płacenie składek członkowskich.

W statucie możemy określić więcej praw i obowiązków.

Pamiętajmy! Stowarzyszenie jest podmiotem demokratycznym, co m.in. oznacza, że członkowie tego samego "typu", nie mogą mieć innych praw. Np. nie możemy uprzywilejować grupy członków założycieli i zapisać w statucie, że te osoby nie płacą składek lub że ich głos w głosowaniach liczy się podwójnie.

Przykładowy zapis w statucie

1. Członkowie zwyczajni mają prawo: a. biernego i czynnego uczestniczenia w wyborach do władz Stowarzyszenia, b. korzystania z dorobku i wszelkich form działalności Stowarzyszenia, c. udziału w zebraniach, wykładach oraz imprezach organizowanych przez Stowarzyszenie, d. zgłaszania wniosków co do działalności Stowarzyszenia.
2. Członkowie zwyczajni mają obowiązek: a. brania udziału w działalności Stowarzyszenia i w realizacji jego celów, b. uczestniczenia w walnych zebraniach

członków, c. przestrzegania statutu i uchwał władz Stowarzyszenia, d. regularnego opłacania składek.

3. Członkowie wspierający i honorowi nie posiadają biernego oraz czynnego prawa wyborczego, mogą jednak brać udział z głosem doradczym w statutowych władzach Stowarzyszenia, poza tym posiadają takie prawa jak członkowie zwyczajni.
4. Członek wspierający ma obowiązek wywiązywania się z zadeklarowanych świadczeń, przestrzegania statutu oraz uchwał władz Stowarzyszenia.
5. Członkowie honorowi są zwolnieni ze składek członkowskich.

h) Jakie mogą być powody utraty członkostwa, czyli jak można przestać być członkiem stowarzyszenia ?

Jedną z podstawowych cech charakteryzującą stowarzyszenie to dobrowolność. Nikt nie może być zmuszony, aby zostać członkiem stowarzyszenia i nikomu nie można zabronić rezygnacji z członkostwa.

Statut powinien zawierać wytyczne jak można zrezygnować z członkostwa (np. złożyć pisemną rezygnację) oraz przyczyny, z powodu których można być pozbawionym członkostwa – zostać „wyrzuconym” z organizacji. Ważne jest, kto podejmuje w organizacji taką decyzję i czy jest przewidziany jakiś tryb odwoławczy. W statucie powinna być informacja do kogo można się odwołać i w jakim terminie oraz w jakim terminie odwołanie powinno zostać rozpatrzone. Zazwyczaj odwołania składa się do najwyższej władzy, czyli walnego zebrania członków, które obraduje nad nimi na najbliższym zwołanym walnym zebraniu. Od decyzji walnego zebrania nie ma odwołania.

Przykładowy zapis w statucie

Członkostwo w Stowarzyszeniu ustaje na skutek:

1. dobrowolnej rezygnacji pisemnej z przynależności do Stowarzyszenia złożonej na ręce Zarządu,
2. wykluczenia przez Zarząd: a. z powodu nieusprawiedliwionego zalegania z opłatą składek członkowskich lub innych zobowiązań, przez okres przekraczający dziewięć miesięcy, b. z powodu rażącego naruszenia zasad statutowych, nieprzestrzegania postanowień i uchwał władz Stowarzyszenia, c. ze względu na brak przejawów aktywnej działalności na rzecz Stowarzyszenia.
3. utraty praw obywatelskich na mocy prawomocnego wyroku sądu,
4. śmierci członka lub utraty osobowości prawnej przez członka wspierającego.

Od uchwały Zarządu w sprawie pozbawienia członkostwa w Stowarzyszeniu przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków w terminie 14 dni od daty doręczenia stosownej uchwały. Odwołanie jest rozpatrywane na najbliższym Walnym Zebraniu Członków. Uchwała Walnego Zebrania jest ostateczna.

i) Jakie władze musi mieć stowarzyszenie?

W statucie stowarzyszenia muszą być zapisane informacje o:

1. organach (władzach), jakie musi mieć stowarzyszenie (czyli o walnym zebraniu, zarządzie, komisji rewizyjnej),
2. sposobie wyboru członków władz stowarzyszenia i uzupełnianiu ich składu,
3. liczbie członków zarządu i komisji rewizyjnej, czasie, na jaki są wybierani,
4. kompetencjach poszczególnych organów, czyli o tym, kto za co odpowiada, co może zrobić,
5. trybie pracy – jak często zbierają się władze, jak podejmują decyzje.

Stowarzyszenie musi powołać trzy obowiązkowe władze (art. 11 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach):

- **walne zebranie członków** - to najważniejszy organ stowarzyszenia – najwyższa władza. Można powiedzieć, że to władza uchwałodawcza. Walne tworzą wszyscy członkowie stowarzyszenia. Jeżeli stowarzyszenie ma wielu członków (np. ma wiele oddziałów), walne zebranie można zastąpić zebraniem delegatów. W statucie określa się, od kiedy mówi się o zebraniu delegatów (np. powyżej 100 członków) oraz określa dokładnie sposób ich wyboru;
- **zarząd** - to władza wykonawcza, organ odpowiadający za faktyczne, codzienne działania stowarzyszenia, zarządza stowarzyszeniem i reprezentuje je na zewnątrz. Zarząd jest wybierany spośród członków stowarzyszenia;
- **organ kontroli wewnętrznej** - najczęściej nazywany jest komisją rewizyjną. To taki wewnętrzny „policjant” organizacji – jego zadanie to kontrola pracy zarządu, czyli sprawdzanie, czy działania prowadzone przez zarząd są zgodne ze statutem oraz obowiązującym prawem. Komisja wybierana jest spośród członków stowarzyszenia.

Przykładowy zapis w statucie

Władzami Stowarzyszenia są:

1. Walne Zebranie Członków,
2. Zarząd,
3. Komisja Rewizyjna.

Poza tymi trzema obowiązkowymi organami możemy w stowarzyszeniu powoływać i inne organy np. sąd koleżeński (np. powoływany w dużych stowarzyszeniach, które

posiadają oddziały w celu rozwiązywania konfliktów między członkami), rada programowa (rada, która udziela wsparcia merytorycznego i ma głos doradczy).

Czy po to by uchwała była ważna muszą za nią głosować wszyscy członkowie obecni na zebraniu?

W stowarzyszeniu wszystkie władze, jako organy kolegialne, podejmują decyzję za pomocą uchwał. W statucie wpisuje się informację o tym, jaka liczba głosów jest potrzebna, żeby przyjąć uchwałę (aby uchwała była prawomocna), informację o sposobie głosowania (czy będzie ono tajne czy jawne) oraz informację ilu członków danego organu władzy musi być obecnych na zebraniu. Każda osoba ma jeden głos. W niektórych stowarzyszeniach daje się prawo rozstrzygnięcia głosowania w przypadku równego rozłożenia głosów np. prezesowi czy przewodniczącemu zebrania. Ma to zwłaszcza znaczenie w sytuacji, gdy w zarządzie lub komisji rewizyjnej zasiada parzysta liczba członków.

Przykład

Zarząd składa się z 4 członków w tym prezesa, wiceprezesa i skarbnika. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy składu zarządu. W przypadku równego rozłożenia głosów decyduje głos prezesa zarządu.

Podejmowanie uchwał przez walne zebranie

Większość uchwał przyjmowana jest zwykłą większością głosów, co oznacza, że wystarczy, aby za uchwałą zagłosowało więcej osób niż przeciwko niej. Przy tym rodzaju głosowania nie uwzględnia się głosów osób, które się wstrzymały.

Przykład

Stowarzyszenie „Wesołe Krasnale” ma 15 członków. Na Walnym Zebraniu obecnych jest 12 osób (wymagane kworum). Za uchwałą o staraniu się o status organizacji pożytku publicznego jest 6 osób, przeciw 4, 2 osoby wstrzymały się od głosu. Uchwała przechodzi.

Niektóre decyzje, szczególnie ważne dla przyszłości stowarzyszenia (np. zmiana statutu, rozwiązanie stowarzyszenia), mogą być podejmowane w inny sposób - np. poprzez większość bezwzględną lub większość kwalifikowaną.

W przypadku bezwzględnej większości głosów, uchwała przechodzi wtedy, gdy liczba jej zwolenników jest wyższa niż suma osób, które były przeciw i się wstrzymały.

Przykład

Stowarzyszenie ma 15 członków. Na walnym zebraniu obecnych jest 12 osób (wymagane kworum). Chcą zmienić statut. Uchwała o zmianie statutu, zgodnie z zapisami statutu, zapada bezwzględną większością głosów przy obecności przynajmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Za uchwałą głosowało 7 osób, 3 się wstrzymały i 2 były przeciwko. Uchwała przechodzi, ponieważ 7 osób było na tak, a 5 było w opozycji (wstrzymały się i głosowały przeciwko).

W przypadku kwalifikowanej większości głosów, ustala się liczbę członków mogących podjąć daną uchwałę ułamekowo lub procentowo, np. 2/3 albo 3/4. Przy czym zawsze musi ona być większa niż połowa.

Przykład

Stowarzyszenie ma 15 członków. Na walnym zebraniu obecnych jest 12 osób (wymagane kworum). Chcą rozwiązać stowarzyszenie. Zgodnie z zapisami statutu, uchwała o rozwiązaniu stowarzyszenia, musi zapaść większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Oznacza to, że aby przyjąć tę uchwałę „za” musi zagłosować przynajmniej 8 osób (2/3 z 12).

Podjmowanie uchwał przez zarząd i komisję rewizyjną

W statucie musi znaleźć się informacja, w jaki sposób te władze podejmują decyzje. Podobnie jak w przypadku walnego zebrania, decyzje zapadają w formie uchwał.

Przykładowy zapis w statucie

Uchwały wszystkich władz Stowarzyszenia zapadają w głosowaniu jawnym zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania w pierwszym terminie, a w drugim terminie bez względu na liczbę obecnych członków, chyba że dalsze postanowienia statutu stanowią inaczej.

j)Skąd stowarzyszenie może czerpać środki na działalność? Jak to zapisać w statucie?

Aby stowarzyszenie mogło działać, potrzebuje zasobów. Także środków finansowych. W statucie wpisuje się informacje, jakie mogą być sposoby pozyskiwania środków finansowych oraz sposób ustanawiania składek członkowskich. Należy wpisać różne możliwe źródła finansowania np.: składki członkowskie, spadki, zapisy, darowizny, dotacje, zbiórki publiczne. Jeżeli stowarzyszenie ma prowadzić działalność gospodarczą musi także wpisać dochody z działalności gospodarczej.

Warto wiedzieć, że składki członkowskie są zawsze wymaganym źródłem majątku w stowarzyszeniu - nie można z nich zrezygnować. Dla niektórych organizacji, składki członkowskie mają niewielkie znaczenie, dla innych, niewielkich stowarzyszeń, mogą być jedynym źródłem dochodu. W statucie nie wpisuje się wysokości składek, ponieważ jest to rozwiązanie niepraktyczne. Decyzje, co do ustalenia wysokości kwoty składek członkowskich, najlepiej pozostawić w gestii zarządu lub walnego zebrania członków. W statucie należy zapisać, który organ ma taką kompetencję.

Przykładowy zapis w statucie

1. Źródłami powstania majątku Stowarzyszenia są: a. składki członkowskie, b. darowizny, zapisy i spadki, środki pochodzące z ofiarności publicznej, c. dotacje, subwencje, udziały, lokaty, d. dochody z majątku stowarzyszenia, dochody z działalności własnej.
2. Stowarzyszenie prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z obowiązującymi przepisami.

3. Decyzje w sprawie nabywania, zbywania i obciążania majątku Stowarzyszenia podejmuje Zarząd.

k) Co oznacza reprezentowanie stowarzyszenia na zewnątrz? Kto w imieniu stowarzyszenia może podpisywać np. umowy?

W statucie musi znaleźć się zapis o tym, kto reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz, czyli kto może m.in. podpisywać umowy, dokonywać przelewów bankowych, składać wnioski o dotację.

Organem uprawnionym do reprezentacji jest zarząd stowarzyszenia. Dla wygody ustanawia się jednak, że nie cały zarząd, a określone osoby z tego organu, mogą reprezentować stowarzyszenie przed osobami trzecimi.

Konfiguracje tych osób mogą być różnorodne, np. będą to dwie osoby, w tym prezes, albo dwie dowolne osoby z zarządu działające wspólnie. Można ustawić próg kwotowy i wtedy organizację reprezentuje jedna osoba z zarządu, a od jakiejś kwoty zobowiązania, np. 20 000 zł, już dwaj członkowie zarządu.

Wyjątkowym dokumentem, który muszą podpisać wszyscy członkowie zarządu, bez względu na sposób reprezentacji określony w statucie, jest [sprawozdanie finansowe](#) stowarzyszenia. Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o rachunkowości, podpisują je (elektronicznie!) wszyscy członkowie zarządu.

Przykładowy zapis w statucie

Do składania oświadczeń woli w imieniu stowarzyszenia, w tym w sprawach majątkowych, uprawnionych jest dwóch członków zarządu działających łącznie.

l) Kto i w jaki sposób może zmienić statut stowarzyszenia? Czy w statucie muszą być mówiące o tym zapisy?

W statucie musi być informacja o możliwości i sposobie dokonania zmiany statutu. Ponieważ jest to bardzo ważna decyzja, zawsze podejmuje ją walne zebranie członków. Często ten wybór jest obwarowany specjalnymi regulacjami (np. inny sposób podjęcia decyzji, większe kworum lub brak możliwości zastosowania drugiego terminu na zebranie).

W praktyce najczęściej propozycje zmian w statucie opracowuje grupa członków stowarzyszenia – zarząd, albo np. specjalna komisja/grupa ds. zmiany statutu powołana na wcześniejszym walnym zebraniu. Następnie propozycje zmian rozsyłane są do członków stowarzyszenia wraz z informacją o terminie walnego zebrania. Na zebraniu członkowie mają możliwość zgłoszenia uwag do poprawek lub przedstawienia swoich propozycji. Jeżeli zmian jest bardzo dużo można rozważyć anulowanie starego (aktualnego) statutu i uchwalenie nowego. To jednak oznacza, że sąd będzie sprawdzał cały statut pod względem zgodności z przepisami prawa.

Zawsze po tym jak zmienimy statut (nawet, jeśli są to zmiany tylko porządkujące, np. zmieniamy numerację, dopisujemy jeden paragraf, usuwamy dwa inne, itd.) musimy zgłosić tę zmianę do sądu rejestrowego. Zgłoszenia dokonujemy na odpowiednich formularzach w ciągu 7 dni od daty dokonania zmiany (art. 22 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym).

Przykład

Uchwałę w sprawie zmiany statutu stowarzyszenia podejmuje Walne Zebranie Członków kwalifikowaną większością 2/3 głosów w obecności przynajmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.

m) Czy możemy rozwiązać stowarzyszenie? Jakie zapisy statutowe uprawniają do tego?

Cechy charakteryzujące stowarzyszenie to m.in. dobrowolność i samorządny charakter organizacji. Oznacza to, że członkowie, którzy je tworzą mogą również podjąć decyzję o likwidacji stowarzyszenia – samorozwiązaniu stowarzyszenia. Ta decyzja też jest zastrzeżona dla najważniejszej władzy w stowarzyszeniu – walnego zebrania członków. W tym przypadku, podobnie jak przy zmianie statutu, mogą obowiązywać odrębne regulacje dotyczące sposobu podejmowania decyzji.

Często w statucie zapisuje się również informacje, kto zostanie likwidatorem i na jaki cel będzie przeznaczony majątek zlikwidowanego stowarzyszenia. Majątek taki nie może być podzielony pomiędzy jego członków, ale musi być przeznaczony na jakiś cel społeczny np. na stowarzyszenie czy fundację o podobnych celach działania. Jeśli takich zapisów brakuje, decyzję w tych sprawach podejmuje walne zebranie członków.

Przykładowy zapis w statucie

1. Uchwałę o rozwiązaniu Stowarzyszenia podejmuje Walne Zebranie Członków zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.
2. Podejmując uchwałę o rozwiązaniu Stowarzyszenia Walne Zebranie Członków wybiera likwidatora oraz określa przeznaczenie majątku Stowarzyszenia.

Inne ważne kwestie

Warto pamiętać, że nie ma idealnego statutu i tylko w drodze praktyki, czyli stosowania go na co dzień, możemy sprawdzić które zapisy i rozwiązania się sprawdzają, a które nie. Statut można i czasem trzeba zmienić.

n) Zwołanie zebrania założycielskiego

Stowarzyszenie zakłada grupa 7 osób. Staną się one członkami założycielami. Na zebranie warto jednak zaprosić kilka osób więcej, na wypadek gdyby, ktoś nie dotarł.

Aby zebranie przebiegało sprawnie, trzeba wcześniej ustalić różne szczegóły organizacyjne: znaleźć osobę, która poprowadzi zebranie, a także osobę, która spisze protokół z zebrania i przygotuje niezbędne dokumenty, rozesłać do założycieli projekt statutu i zachęcić ich do zastanowienia się nad kandydowaniem do władz stowarzyszenia.

Przed zebraniem założycielskim

Przygotowujemy:

1. Projekt statutu

2. Dokumenty:

- Listę członków założycieli z danymi: imię i nazwisko; data i miejsce urodzenia; miejsce zamieszkania, własnoręczny podpis (bardzo ważne!). Listę możemy mieć od razu wypełnioną danymi, z wolnym miejscem na podpis osoby lub pustą – wówczas dane zostaną wpisane przez uczestników zebrania. W tym drugim przypadku trzeba pamiętać, aby sprawdzić kompletność danych na liście zanim zakończy się zebranie. Wygodnie jest, jeśli ta sama lista zawiera dodatkowo oświadczenie członków założycieli o: posiadaniu obywatelstwa polskiego, pełnej zdolności czynności prawnych i pełni praw obywatelskich (zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach). Jeśli na liście nie ma takiego oświadczenia, każdy założyciel musi złożyć takie oświadczenie w formie pisemnej.

Listę należy przygotować w trzech egzemplarzach: dwa będą złożone do KRS, jeden zostanie w dokumentacji organizacji. Uczestnicy zebrania podpisują wszystkie egzemplarze listy.

- Uchwały, które muszą być podjęte w trakcie zebrania:

1. uchwała o powołaniu stowarzyszenia – np. uchwała nr 1;
2. uchwała o przyjęciu statutu – np. uchwała nr 2;
3. uchwała o wyborze zarządu – np. uchwała nr 3;
4. uchwała o wyborze komisji rewizyjnej – np. uchwała nr

Po zebraniu powstaje protokół z zebrania założycielskiego - czyli dokument, który odtwarza przebieg całego zebrania. Zawiera on porządek obrad, opis przebiegu zebrania, podjętych uchwał i podpisy przewodniczącego i protokolanta (sekretarza).

Uchwały można wpisać do protokołu zebrania lub dołączyć jako odrębne załączniki. Jeśli uchwały są załącznikami podpisuje je przewodniczący zebrania i protokolant (sekretarz).

Wszystkie dokumenty należy przygotować w trzech egzemplarzach. Dwa składane są do sądu, a jeden zostaje w dokumentacji organizacji.

Przebieg zebrania założycielskiego

Przykładowy przebieg zebrania założycielskiego

1. Powitanie i przedstawienie celu zebrania przez osobę z tzw. grupy roboczej.
2. Ustalenie sposobu głosowania (tzn. czy uchwały są podejmowane w głosowaniu jawnym czy tajnym, zwykłą większością czy bezwzględną większością głosów - pamiętajmy, że uchwały o powołaniu stowarzyszenia i przyjęciu statutu powinny być przyjęte jednogłośnie).
3. Wybór przewodniczącego (prowadzi spotkanie) i protokolanta (rejestruje przebieg spotkania - sporządza protokół z zebrania) – kandydaci mogą zgłosić się sami lub zostać zgłoszeni przez inne osoby.

4. Podpisanie listy członków założycieli (listę dobrze jest przygotować wcześniej, w praktyce można dać ją do podpisania już w momencie, gdy osoby przychodzą na spotkanie, a w tym punkcie przewodniczący powinien tylko sprawdzić czy na pewno wszyscy członkowie podpisali się na wszystkich egzemplarzach listy).
 5. Podjęcie uchwały o powołaniu stowarzyszenia (uchwała nr 1).
 6. Dyskusja nad statutem, ewentualne zgłoszenie i zatwierdzenie poprawek oraz uwag.
 7. Podjęcie uchwały o przyjęciu statutu (uchwała nr 2).
 8. Zgłoszenie kandydatów i wybór zarządu stowarzyszenia – podjęcie uchwały o wyborze zarządu (uchwała nr 3).
 9. Zgłoszenie kandydatów i wybór komisji rewizyjnej stowarzyszenia – podjęcie uchwały o wyborze komisji rewizyjnej (uchwała nr 4).
10. Zamknięcie zebrania

Za formalności związane z rejestracją odpowiada zarząd stowarzyszenia. Zarząd przygotowuje i składa wnioski do sądu rejestrowego. Będzie to ostatni etap na drodze ku formalnemu powstaniu stowarzyszenia.

o) Na jakich formularzach rejestruje się nowe stowarzyszenie w KRS? Jak się je wypełnia?

Wniosek o rejestrację stowarzyszenia w KRS składa się na urzędowych formularzach:

- KRS-W20 – formularz podstawowy, służący do zgłoszenia stowarzyszenia – jego nazwy, siedziby itd.,
- KRS-WK – służy do zgłoszenia osób wchodzących w skład zarządu (na jednym formularzu KRS-WK możemy wpisać dane dwóch osób, zatem jeśli do zarządu wybraliśmy np. cztery osoby to wypełniamy dwa takie formularze dla zarządu),
- KRS-WK – służy do zgłoszenia osób wchodzących w skład komisji rewizyjnej (na jednym formularzu KRS-WK możemy wpisać dane dwóch osób, zatem jeśli do komisji rewizyjnej wybraliśmy np. trzy osoby to wypełniamy dwa takie formularze dla komisji),
- KRS-WM – służy do zgłoszenia zakresu działalności gospodarczej i wpisania, tym samym, stowarzyszenia do rejestru przedsiębiorców; składamy go tylko wtedy, gdy organizacja chce rozpocząć tę działalność od razu po zarejestrowaniu w rejestrze stowarzyszeń (w statucie muszą być stosowne zapisy na temat działalności gospodarczej).

Uwaga

Do KRS zgłaszane jest maksymalnie 10 przedmiotów działalności gospodarczej, w tym przedmiot przeważającej działalności. Reszta (o ile jest więcej niż 10

przedmiotów działalności gospodarczej) prowadzona jest na podstawie zarejestrowanego statutu.

Formularz podstawowy (KRS-W20) służy do zgłoszenia głównej treści wniosku, a więc wpisuje się w nim (zgodnie ze wskazaniem w polach formularza):

1. nazwę i wydział sądu
2. rodzaj dokonywanej rejestracji (może to być np. zarejestrowanie albo przerejestrowanie z innego rejestru)
3. określenie formy prawnej organizacji (np. stowarzyszenie lub fundacja)
4. adres do korespondencji i ewentualnie dane pełnomocnika procesowego
5. zasadniczą treść zgłoszenia (np. powstanie organizacji i przyjęcie statutu lub dokonanie zmiany statutu, siedziby)
6. informacje o formularzach załączników i dokumentach

Na pierwszej stronie formularza podstawowego znajduje się krótka instrukcja, zgodnie z którą trzeba go wypełnić. Działając zgodnie z instrukcją unikniemy błędów, i tak:

- Formularz trzeba wypełnić w języku polskim, czytelnie, na maszynie, komputerowo, lub odręcznie, wielkimi, drukowanymi literami.
- Trzeba wypełniać tylko pola jasne.
- Wszystkie pola, których nie wypełniamy (nieważne z jakich przyczyn) należy przekreślić (najlepiej przekreśleniem ukośnym przez całą rubrykę, tak aby było jasne, że kreska nie została postawiona przypadkiem),
- W polach, w których istnieje możliwość wyboru, trzeba wstawić znak X w jednym z kwadratów (chyba, że instrukcja pod polem informuje, że, w przypadku gdy zawartość pola w ogóle nie dotyczy organizacji, pole trzeba przekreślić).

Bardzo ważną zasadą jest przekreślanie pól niewypełnionych, o czym często się zapomina. Brak przekreślenia uznaje się za błąd formalny, co może skutkować zwrotem wniosku. Formularze muszą być wypełnione czytelnie (stąd zasada drukowanych liter przy wypełnianiu odręcznym), a także właściwie podpisane.

Na kolejnych stronach formularzy, przy poszczególnych polach, też mogą znajdować się dodatkowe instrukcje, np. „W przypadku, gdy podmiot nie jest wpisany do rejestru przedsiębiorców, pole oznaczone numerem 33 należy przekreślić.” Dlatego trzeba uważnie czytać wszystkie informacje przy każdej rubryce formularza.

Ta sama zasada dotyczy pozostałych formularzy KRS.

p)Jakie dokumenty załączamy do wniosku rejestracyjnego nowego stowarzyszenia?

Dokumenty, obrazujące zdarzenia lub zmiany, stanowią podstawę wpisu w KRS. Są kluczowym elementem wniosku. Do wniosku o rejestrację w KRS stowarzyszenia załączamy:

- statut stowarzyszenia – dwa egzemplarze, podpisane przez zarząd stowarzyszenia
- protokół z zebrania założycielskiego – dwa egzemplarze, podpisane przez przewodniczącego i sekretarza/ protokolanta zebrania
- listę członków założycieli (zawierającą imię, nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, własnoręczny podpis. Uwaga! W nagłówku listy warto dodać informacje, że wszyscy członkowie założyciele spełniają warunki wymienione w ustawie, w ten sposób osoby podpisujące się na liście składają jednocześnie oświadczenie o spełnianiu warunków ustawy) – dwa egzemplarze
- podjęte na zebraniu uchwały – wszystkie w dwóch egzemplarzach, podpisane przez przewodniczącego i sekretarza/ protokolanta zebrania (uchwały: o powołaniu stowarzyszenia, o przyjęciu statutu, uchwałę o wyborze zarządu i uchwałę o wyborze komisji rewizyjnej)
- oświadczenia członków zarządu o ich adresach do doręczeń - każdy członek zarządu składa oświadczenie o swoim adresie pod który można dostarczać korespondencję. Informacje te mają ułatwić sądowi kontakt z podmiotami zarejestrowanymi w KRS. Adresy te nie będą widoczne w danych rejestrowych, ale będą się znajdowały w dokumentach, które zbiera sąd.

Stowarzyszenie, które jednocześnie rejestruje działalność gospodarczą, dodatkowo załącza:

- dowód dokonania opłaty za wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców
- dowód dokonania opłaty za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Uwaga

W związku z przepisami dotyczącymi stowarzyszeń, które weszły w życie 20 maja 2016 roku, do wniosku o rejestrację nowego stowarzyszenia, organizacja nie musi załączać już pisemnych zgód osoby/ osób powoływanej/ powoływanych do zarządu (organu reprezentacji organizacji) jak było wcześniej. Wszyscy członkowie zarządu stowarzyszenia podpisują dokumenty do KRS przy rejestracji, stąd nie jest potrzebna dodatkowa zgoda tych osób na kandydowanie do zarządu.

Wszystkie składane do KRS dokumenty muszą być oryginałami albo kopiami potwierdzonymi przez notariusza. Nowe stowarzyszenie musi pamiętać o złożeniu dwóch oryginalnych kompletów dokumentów (statut, protokół, uchwały, lista założycieli), ponieważ jeden komplet w celach informacyjnych jest przesyłany (przez KRS) do organu nadzorującego działalność stowarzyszenia, czyli do właściwego starosty powiatu (lub prezydenta miasta na prawach powiatu).

Uwaga

Po uzyskaniu wpisu w KRS, organizacja otrzyma od razu numery REGON i NIP.

Stowarzyszenie nie musi występować o nie samodzielnie i może zacząć działać. Informacja o rejestracji w KRS, nadaniu numeru REGON i NIP ujawniana jest w rejestrze. Warto sprawdzać ją samodzielnie korzystając z elektronicznego dostępu do KRS <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu>.

Organizacja może samodzielnie pobrać z podanej wyżej strony odpis z KRS. Ma on moc dokumentu urzędowego. Zatem w praktyce warto sprawdzić czy zostały nadane nam numery REGON i NIP i samodzielnie wydrukować aktualny odpis z KRS, nie czekając na korespondencję z sądu.

Po uzyskaniu wpisu w KRS, organizacja w ciągu 21 dni, powinna złożyć do Urzędu Skarbowego właściwego dla jej siedziby, formularz z danymi uzupełniającymi – NIP-8. Te dane uzupełniające to min.:

- miejsce przechowywania dokumentacji rachunkowej,
- wykaz rachunków bankowych,
- data powstania obowiązku płacenia składek,
- data wyrejestrowania z ubezpieczenia ostatniej osoby, za którą płatnik ma obowiązek składania dokumentów ubezpieczeniowych,
- przeważający rodzaj działalności statutowej (według PKD).

Ile egzemplarzy dokumentów stowarzyszenia do KRS

Dokumentacja rejestracyjna

Rejestrując stowarzyszenie w KRS, należy do wniosku załączyć dokumenty obrazujące zdarzenia, które miały miejsce np. Zebranie założycielskie stowarzyszenia. Trzeba przedstawić w sądzie podwójne egzemplarze dokumentów

- takich jak: statut, protokół z zebrania założycielskiego, listę członków założycieli stowarzyszenia
- oraz szereg uchwał: o powołaniu stowarzyszenia, przyjęciu statutu, wyborze zarządu i komisji rewizyjnej.

Dodatkowo stowarzyszenie musi wypełnić urzędowe formularze KRS.

Liczba egzemplarzy

Wszystkie dokumenty, które stowarzyszenie załącza do sądu powinny być oryginałami albo kopiami potwierdzonymi przez notariusza lub upoważnionego pracownika KRS. Dokumenty trzeba złożyć w dwóch oryginalnych egzemplarzach. Jest to konieczne, ponieważ jeden egzemplarz dokumentów zostanie przekazany

przez KRS do organu nadzorującego działalność stowarzyszenia (jest nim starosta powiatu właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia).

Kto podpisuje formularze o rejestrację nowego stowarzyszenia?

Od 20 maja 2016 roku wszystkie składane formularze muszą być podpisane przez cały zarząd stowarzyszenia. To zmiana wprowadzona nowelizacją ustawy - Prawo o stowarzyszeniach. Do 20 maja 2016 roku formularze nowo powstającego stowarzyszenia podpisywał komitet założycielski.

q) Czy wszystkie stowarzyszenia muszą być zarejestrowane w KRS?

Nie wszystkie stowarzyszenia muszą rejestrować się w KRS. Nie mają tego obowiązku m.in.:

- stowarzyszenia zwykłe,
- kluby sportowe, działające w formie stowarzyszeń, o których jest mowa w ustawie o sporcie i nieprowadzące działalności gospodarczej,

Organizacje te są wpisywane do ewidencji prowadzonej przez starostów powiatów (właściwych ze względu na siedzibę organizacji).

3. Jak założyć stowarzyszenie zwykłe ?

a) ikonografia

Jak założyć stowarzyszenie zwykłe

min. 3 osoby

Grupa min. 3 osób ma pomysł na działalność społeczną – chce założyć stowarzyszenie zwykłe.

Uwaga!
Przepisy obowiązują od 20.05.2016 – nowe stowarzyszenie ma większe możliwości działania, np. może dostawać darowizny, dotacje.

krok 1: zebranie założycielskie

uchwalenie regulaminu

zawiera m.in. nazwę, cel/-e, środki działania (jak będzie realizować cele), siedzibę, kompetencje władz

wybór władz

obowiązkowo: przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie LUB zarząd
można wybrać: organ nadzoru wewnętrznego (np. komisja rewizyjna)

krok 2: wniosek o wpis do ewidencji starosty

wniosek

składa (i podpisuje) przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie lub zarząd (jeśli wybrano go)

bez opłaty

+ załączniki, np. regulamin, lista założycieli, protokół z zebrania

Uwaga! Zapytaj o załączniki w swoim starostwie.

wpis do ewidencji

w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku

jeśli są braki – 14 dni na ich uzupełnienie

krok 3: numer NIP, REGON, konto bankowe

REGON

w urzędzie statystycznym (na formularzu RG-OP)

NIP

w urzędzie skarbowym (na formularzu NIP-2)

(jeśli potrzebne)

KONTO

w wybranym banku

Do dzieła!

Możesz zacząć działać od wpisu do ewidencji. Teraz potrzeba energii i pomysłów.

więcej: poradnik.ngo.pl
źródło: ngo.pl

Projekt „Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych” jest współfinansowany przez Miasto Stołeczne Warszawa.

Stołeczne Centrum
Wspierania Organizacji
Pozarządowych

b) podstawowe informacje

Od 20 maja 2016 r. obowiązują nowe przepisy dotyczące zakładania i działania stowarzyszeń zwykłych. Opisane poniżej zasady są zgodne z nowymi regulacjami. Jeśli stowarzyszenie zostało założone przed tą datą mogło dostosować się do nowych przepisów i korzystać z szerszych możliwości działania. Stowarzyszenia zwykle miały na to czas do 20 maja 2018 r. (dwa lata).

Działanie stowarzyszeń zwykłych reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. Założenie stowarzyszenia zwykłego jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS. By je powołać wystarczy już trzy osoby – pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego; co więcej – nie mogą być również członkami takiej organizacji, ponieważ w stowarzyszeniu zwykłym mogą zrzeszać się jedynie osoby fizyczne. Te zasady nie zostały zmienione w nowelizacji ustawy Prawo o stowarzyszeniach.

Uwaga

Stowarzyszenia zwykle często mylone są ze stowarzyszeniami zarejestrowanymi w KRS. Tymczasem to zupełnie różne formy organizacji. Stowarzyszenia zwykle z powodu prostszej struktury organizacyjnej nie mają osobowości prawnej. Od 20 maja 2016 r. mają więcej możliwości działania m.in. szersze niż do tej pory źródła finansowania działań.

Osoby zakładające stowarzyszenie decydują o jego nazwie i celach działalności, określają siedzibę stowarzyszenia i teren jego działania, zasady nabywania i utraty członkostwa, dokonywania zmian w regulaminie i zasady rozwiązania się stowarzyszenia zwykłego. Wybierają także swojego przedstawiciela albo zarząd, który będzie uprawniony do reprezentowania założycieli wobec urzędu. Wszystkie te zasady określają w regulaminie działalności stowarzyszenia, który stanowi najważniejszy dokument stowarzyszenia zwykłego i pełni taką rolę, jak statut w stowarzyszeniu zarejestrowanym. Składają wniosek o rejestrację w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

c) Co powinien zawierać regulamin ?

Założyciele czyli co najmniej 3 osoby zbierają się na spotkaniu (zebraniu) i decydują o:

- założeniu stowarzyszenia zwykłego
- przyjęciu regulaminu
- wyborze przedstawiciela albo zarządu

Dodatkowo jeśli członkowie chcą mają możliwość wyboru komisji rewizyjnej. Warunkiem jest określenie zasad jej wyboru oraz kompetencji w regulaminie stowarzyszenia zwykłego.

W praktyce najlepiej stworzyć (spisać) protokół z zebrania założycielskiego zawierający powyższe decyzje. Mogą to być odrębne uchwały, mogą być informacje wynikające z treści protokołu.

Na spotkaniu założyciele podpisują się także na liście członków założycieli. Ma ona zawierać: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczny podpis. Dobrze, by na początku listy było oświadczenie o spełnianiu warunków ustawowych przez poszczególnych członków (osoba fizyczna, niepozbawiona praw publicznych). [Lista założycieli](#) jest załącznikiem do wniosku o rejestrację stowarzyszenia.

Regulamin stowarzyszenia zwykłego jest podstawowym dokumentem określającym zasady działania stowarzyszenia. Minimalna zawartość regulaminu wynika z art. 40 ust. 2 ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z tym regulamin powinien zawierać informacje o:

- nazwie
- celu lub celach i środkach działania
- terenie działania i siedzibie
- sposobie nabycia i utraty członkostwa
- zasadach wyboru przedstawiciela lub zarządu
- zasadach zmiany regulaminu
- zasadach rozwiązania stowarzyszenia zwykłego

Stowarzyszenia zwykłe powstałe przed 20 maja 2016 r., by móc korzystać z nowych możliwości, w tym ze źródeł finansowania musiały dostosować się do nowych przepisów i zarejestrować się w ewidencji stowarzyszeń zwykłych. Do czasu przerejestrowania działały na “starych zasadach” m.in. jako jedyne źródło finansowania mają składki członkowskie.

Dodatkowo choć nie wynika to wprost z przepisu w regulaminie powinny znaleźć się informacje o możliwych źródłach majątku. Zgodnie z art. 42 ust. 2 i 3 środki na działalność stowarzyszenia zwykłego mogą pochodzić ze [składek członkowskich](#), [darowizn](#), spadków, zapisów, dochodów z majątku stowarzyszenia, ofiarności publicznej ([zbiórek publicznych](#)) oraz z [dotacji](#).

Jeśli stowarzyszenie zwykłe chce powołać zarząd to w regulaminie muszą się znaleźć zapisy o (art. 40 ust. 3):

- trybie wyboru i uzupełniania składu zarządu

- kompetencjach
- warunkach ważności uchwał zarządu
- sposobie reprezentowania w tym w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych

Stowarzyszenie zwykle może także powołać organ kontroli wewnętrznej najczęściej zwany komisją rewizyjną (art. 40 ust. 4) . Wtedy w regulaminie powinny znaleźć się zapisy o trybie wyboru i uzupełniania składu oraz kompetencjach tego organu.

d) Jakie dokumenty należy złożyć do urzędu ?

Stowarzyszenie zwykle rejestruje się w ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę powiatu na terenie, którego mieści się siedziba stowarzyszenia zwykłego. Jednostki urzędów, które nadzorują stowarzyszenia zwykłe, mają różne nazwy. Najczęściej sprawami wpisu do ewidencji zajmuje się Wydział Spraw Obywatelskich, Wydział Spraw Społecznych czy Wydział Organizacyjno-Prawny.

Uwaga

Wszystkie dokumenty muszą być złożone w oryginale w jednym egzemplarzu i podpisane przez przedstawiciela albo zarząd stowarzyszenia zwykłego (przez wszystkich członków zarządu).

Aby stowarzyszenie zwykle zostało wpisane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych, przedstawiciel albo zarząd musi złożyć odpowiednie dokumenty (art. 40 ust. 5):

- **wniosek o wpisanie do ewidencji stowarzyszeń** zawierający datę jego sporządzenia, nazwę urzędu, do którego jest kierowany (starosty lub prezydenta miasta), adres siedziby stowarzyszenia, podpis przedstawiciela albo wszystkich członków zarządu. Nie ma oficjalnego wzoru takiego wniosku o wpisanie do ewidencji stowarzyszeń zwykłych. W praktyce część urzędów przygotowuje dodatkowe wytyczne, szablony związane z zakładaniem stowarzyszenia zwykłego - warto sprawdzić stronę internetową właściwego urzędu lub skontaktować się telefonicznie i dopytać.
- **regulamin działalności;**
- **protokół, dokument z zebrania założycielskiego** z informacjami o założeniu stowarzyszenia zwykłego, przyjęciu regulaminu działalności, o wyborze przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie albo wyborze zarządu stowarzyszenia zwykłego. W praktyce najlepiej, by decyzje te miały postać uchwał. Jeśli w zebraniu założycielskim bierze udział więcej osób niż minimalna 3 warto rozważyć wybór przewodniczącego i protokolanta, którzy będą podpisywali zarówno protokół jak i załączone do niego uchwały. W przypadku braku wskazania takich osób warto by dokumenty podpisały wszyscy uczestnicy spotkania.

- **lista założycieli** zawierająca ich imiona i nazwiska, daty i miejsca urodzenia, adresy zamieszkania, własnoręczne podpisy. Dobrze, by na początku listy było oświadczenie o spełnianiu warunków ustawowych przez poszczególnych członków (osoba fizyczna, niepozbawiona praw publicznych),
- **dane przedstawiciela** albo **członków zarządu** - imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL
- **adres siedziby** - najprościej, by informacja o adresie siedziby pojawiła się w protokole bądź w uchwale o założeniu stowarzyszenia zwykłego. Niektóre urzędy mogą wymagać odrębnego oświadczenia przedstawiciela albo zarządu o adresie siedziby stowarzyszenia zwykłego.

Dodatkowo jeśli zgodnie z regulaminem stowarzyszenie zwykle wybiera organ kontroli wewnętrznej to podaje także dane członków tego organu - imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL.

e) Opłaty za wpis do ewidencji

Złożenie wniosku o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych oraz sam wpis są bezpłatne. Opłata może się pojawić za wydanie zaświadczenia potwierdzającego wpis choć nie ma co do tego jednoznacznego stanowiska.

f) Jak przebiega rejestracja stowarzyszenia zwykłego ?

Rejestracja stowarzyszenia zwykłego polega na wpisaniu go do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej w danym starostwie/urzędzie miasta. Zasady wpisu do ewidencji określone zostały w ustawie Prawo o stowarzyszeniach i w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2 maja 2016 r. w sprawie prowadzenia ewidencji stowarzyszeń zwykłych, jej wzoru oraz szczegółowej treści wpisów.

Starosta po otrzymaniu wszystkich wymaganych dokumentów bada, czy są one poprawne pod względem formalnym czy regulamin jest zgodny z przepisami prawa, oraz czy założyciele spełniają wymogi określone w ustawie Prawo o stowarzyszeniach.

Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia ani wobec złożonych dokumentów, wpisuje stowarzyszenie zwykle do ewidencji. Ma na to 7 dni od terminu wpłynięcia dokumentów (art. 40a ust. 2). W razie wątpliwości, braków w dokumentach starosta może wezwać stowarzyszenie (przedstawiciela lub zarząd składający wniosek) o uzupełnienie braków. Stowarzyszenie zwykle ma 14 dni na zastosowanie się do wezwania. Jeśli tego nie zrobi w określonym terminie wniosek nie będzie rozpatrywany (jest bezskuteczny - art. 40a ust. 3).

Stowarzyszenie (przedstawiciel lub zarząd) dostaje "bezzwłocznie" informację od starosty o wpisie bądź jego braku. Jeśli starosta nie zarejestruje stowarzyszenia w ciągu 7 dni (od wpłynięcia wniosku albo jego uzupełnienia) to przedstawiciel lub zarząd ma prawo do zaskarżenia tej decyzji do sądu administracyjnego (skarga na bezczynność - art. 40a ust. 5 i 6).

Przed zarejestrowaniem stowarzyszenia zwykłego i złożeniem stosownych dokumentów warto zapoznać się z informacjami właściwego wydziału

starostwa/urzędu miasta na temat rejestracji stowarzyszenia zwykłego, gdyż niektóre urzędy przygotowały wzory dokumentów rejestracyjnych, z których można skorzystać. Warto też skontaktować z urzędnikami, dopytać o szczegóły procedury, skorzystanie ich wskazówek i porad może ułatwić proces rejestracji.

Stowarzyszenie zwykle może rozpocząć działalność z chwilą wpisu do ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

Starosta może wnieść do sądu wnioski o zakaz założenia stowarzyszenia zwykłego. Sąd może zakazać jeśli jego zdaniem nie spełnia ono warunków określonych w przepisach prawa. (art. 41)

g) Działalność – co może, a czego nie może zrobić stowarzyszenie zwykle ?

Nowelizacja ustawy Prawo o stowarzyszeniach obowiązująca od 20 maja 2016 r. przyniosła prawdziwą rewolucję związaną z możliwościami działania stowarzyszeń zwykłych znacznie je poszerzając. Stowarzyszenia takie nadal nie mają osobowości prawnej ale mogą zaciągać zobowiązania i nabywać prawa. Stowarzyszenia zwykle mogą też pozywać i być pozywane (art. 40 ust. 1a), jednak wiele orzeczeń sądowych wskazuje, że zdolność do czynności procesowych posiadają wszyscy członkowie stowarzyszenia i aby w ich imieniu mógł występować przedstawiciel albo zarząd, to konieczne jest udzielenie przez wszystkich członków stowarzyszenia stosownego pełnomocnictwa.

Stowarzyszenia zwykle mogą korzystać z różnych źródeł finansowania (art. 42 ust. 2 i 3). Są to składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz z dotacje.

Inne uprawnienia to możliwość uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego a także możliwość przekształcenia stowarzyszenia zwykłego w rejestrowe (to będzie możliwe dopiero od 1 stycznia 2017r.).

Stowarzyszenia zwykle nadal nie może:

- powoływać swoich oddziałów terenowych,
- łączyć się w związki stowarzyszeń,
- zrzekać osób prawnych (np. innych stowarzyszeń, firm itp.)
- prowadzić działalności odpłatnej pożytku publicznego,
- prowadzić działalności gospodarczej,

h) REGON, NIP

Z faktu, że stowarzyszenie zwykle stanowi prostszą formę stowarzyszenia, która nie wymaga rejestracji w KRS i nie ma osobowości prawnej, nie wynika, iż jest zwolnione z innych obowiązków, którym podlegają pozostałe stowarzyszenia. W odrębnych przepisach prawnych obowiązujących wszystkie organizacje nie istnieje wyłączenie dla stowarzyszeń zwykłych. Stowarzyszenie zwykle, podobnie jak organizacja zarejestrowana w KRS, musi uzyskać numery REGON i NIP.

Po otrzymaniu informacji o wpisie do ewidencji stowarzyszeń zwykłych, organizacja taka powinna zgłosić się do urzędu statystycznego właściwego ze względu na swoją siedzibę (odpowiedni adres można znaleźć na stronie internetowej GUS www.stat.gov.pl) i wystąpić o nadanie numeru REGON. Aby uzyskać REGON, stowarzyszenie zwykle wypełnia formularz wniosku RG-OP.

Wniosek RG-OP można pobrać ze strony <http://bip.stat.gov.pl/dzialalnosc-statystyki-publicznej/rejestr-regon/formularze-regon-papierowe/>. Do tego formularza stowarzyszenie zwykle powinno załączyć swój regulamin i kopię zaświadczenia o wpisie do ewidencji stowarzyszeń. Przykładowo wypełniony formularz dostępny tutaj: [/formularz-RG-OP](#)

Wniosek można przesłać pocztą. REGON zostanie wydany w ciągu 7 dni od daty otrzymania formularza przez właściwy urząd statystyczny. Jednak osobiste złożenie dokumentów gwarantuje otrzymanie zaświadczenia o numerze REGON od ręki.

Kiedy stowarzyszenie zwykle otrzyma numer REGON, musi jeszcze złożyć wniosek o numer identyfikacji podatkowej (NIP). Obowiązek posiadania numeru NIP przez stowarzyszenia zwykle wynika z obowiązujących przepisów, m. in. z ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, która wskazuje, że również jednostki niemające osobowości prawnej, tak jak stowarzyszenia zwykle, są zobowiązane posiadać numer NIP.

Zdobycie numeru identyfikacji podatkowej to ostatni krok, który trzeba wykonać, by stowarzyszenie zwykle mogło podjąć działalność w pełni zgodną z prawem.

O numer NIP stowarzyszenie zwykle występuje do właściwego ze względu na swoją siedzibę urzędu skarbowego, wypełniając druk zgłoszenia NIP-2.

i) Konto bankowe

Przepisy nie regulują kwestii, czy stowarzyszenie zwykle ma obowiązek posiadać konto bankowe. Trzeba jednak pamiętać, iż rachunek w banku może okazać się niekiedy niezbędny w celu opłacenia faktur za usługi wynajętych firm, a tym bardziej przekazania zaliczek na poczet podatku dochodowego i ewentualnych składek ZUS od wynagrodzeń czy otrzymania dotacji od administracji publicznej.

Warto pamiętać, że po założeniu rachunku bankowego stowarzyszenie zwykle ma obowiązek zgłosić numer rachunku do „swojego” urzędu skarbowego wypełniając NIP-2 jako zgłoszenie aktualizacyjne

j) Księgowość i obowiązki sprawozdawcze

Z faktu, iż stowarzyszenia zwykle nie ma osobowości prawnej, nie uzyskuje pieniędzy z działalności gospodarczej i odpłatnej, a część stowarzyszeń ma środki np. tylko ze składek członkowskich, wydawać by się mogło, że nie są zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych. Tymczasem jest zupełnie odwrotnie. Z ustawy o rachunkowości wynika, że co do zasady organizacje niemające osobowości

prawnej także podlegają zasadom rachunkowości (chyba, że wybiorą i w terminie zgłoszą prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów).

Stowarzyszenie zwykle obowiązują więc te same wymogi w zakresie sprawozdawczości co stowarzyszenie zarejestrowane w KRS. Oznacza to, że stowarzyszenia zwykle, które nie wybiorą prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów muszą prowadzić bieżącą księgowość, a także sporządzać roczne sprawozdanie finansowe ze swojej działalności. Każde stowarzyszenie zwykle musi składać co rok do urzędu skarbowego roczną deklarację CIT-8.

Uwaga

Obowiązek prowadzenia księgowości i składania sprawozdań finansowych z działalności jest aktualny również wtedy, gdy stowarzyszenie nie prowadzi żadnych działań.

k) Kto może skontrolować działalność stowarzyszenia zwykłego ?

W odniesieniu do stowarzyszenia zwykłego stosuje się zapisy na temat nadzoru zapisanych w ustawie Prawo o stowarzyszeniach, takie same jak wobec stowarzyszeń rejestrowanych w KRS.

Organ nadzoru to starosta powiatu właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia. Może nadzorować stowarzyszenie w zakresie zgodności z przepisami prawa i statutu. W ramach swych kompetencji nadzorczych starosta może podjąć następujące kroki:

- zażądać od władz stowarzyszenia przedstawienia w określonym czasie odpisów uchwał;
- zażądać udzielenia niezbędnych wyjaśnień od władz stowarzyszenia;

Starosta będzie musiał uzasadnić żądanie. To zmiana, która obowiązuje do 20 maja 2016 r. wprowadzona zmianą ustawy Prawo o stowarzyszeniach.

- w razie niezastosowania się stowarzyszenia do wyżej wymienionych żądań złożyć wnioski do sądu o wyznaczenie grzywny w wysokości do 5000 zł;

Warto pamiętać, że stowarzyszenie może w terminie 7 dni wystąpić do sądu o umorzenie grzywny.

- w razie stwierdzenia, że działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem bądź regulaminem może wystąpić o usunięcie nieprawidłowości w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom lub wystąpić do sądu o zastosowanie ostrzejszych środków.

Sankcje sądowe mogą przybrać formę:

- upomnienia;
- uchylenia uchwały niezgodnej z prawem lub regulaminem;

- zobowiązania władz stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym czasie;
- rozwiązania stowarzyszenia zwykłego, jeżeli liczba jego członków spadła poniżej 3 osób, a także kiedy jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie prawa bądź regulaminu i nie ma warunków naprawy sytuacji.

Poradnik został stworzony w oparciu o materiały pochodzące ze strony internetowej www.poradnik.ngo.pl Portal Organizacji Pozarządowych.